



Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag inom utgiftsområde 12, som totalt uppgår till drygt 94 miljarder kronor för 2018. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om höjt barnbidrag. Utskottet har även granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag, om bl.a. barnbidrag och föräldraförsäkringen, avstyrks.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Budgetprocessen i riksdagen	8
Utskottets överväganden	10
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12	10
Anslag inom utgiftsområde 12	12
Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring	19
Barnbidrag	23
Föräldraförsäkringen i övrigt	24
Underhållsstöd och bostadsbidrag	33
Övriga förmåner	36
Reservationer	39
1. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (SD)	39
2. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (C)	40
3. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (KD)	40
4. Gravditetspenning, punkt 4 (SD)	41
5. Gravditetspenning, punkt 4 (KD)	42
6. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (M)	42
7. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (SD)	43
8. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (C)	44
9. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (L)	45
10. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (KD)	46
11. Företagare och studenter, punkt 6 (C)	47
12. Företagare och studenter, punkt 6 (V)	48
13. Underhållsstöd, punkt 7 (M)	49
14. Underhållsstöd, punkt 7 (SD)	49
15. Underhållsstöd, punkt 7 (C)	50
16. Underhållsstöd, punkt 7 (L)	51
17. Bostadsbidrag, punkt 8 (M)	51
18. Bostadsbidrag, punkt 8 (SD)	52
19. Övriga förmåner, punkt 9 (SD)	53
20. Övriga förmåner, punkt 9 (KD)	53
Särskilda yttranden	55
1. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (M)	55
2. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (SD)	55
3. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (C)	56
4. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (L)	57
5. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (KD)	57
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	59
Propositionen	59
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	59
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	70
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	71

<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	72

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 12

a) Anslagen för 2018

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 12 punkt 2 och avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 42 och 43,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 9,

2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 19,

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 48,

2017/18:3612 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2017/18:3633 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkande 20,

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 52,

2017/18:3713 av Solveig Zander m.fl. (C),

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 105,

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 3,

2017/18:3808 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L),

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 13, 18, 34, 38 och 51,

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 6 och

2017/18:3891 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 6.

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 12 punkt 1.

2. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:537 av Patrick Reslow (-),

2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S),

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 13,

2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:1907 av Hanna Westerén (S),

2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M),

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 1,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 16 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 1–6.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (KD)

3. Barnbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:78 av Sara-Lena Bjälkö (SD) och

2017/18:1043 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

4. Graviditetspenning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 28 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (KD)

5. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41,

2017/18:1003 av Lars Beckman (M),

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson
(båda M),

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13,

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9–11 och 16.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (L)

Reservation 10 (KD)

6. Företagare och studenter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1403 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lisbeth Sundén Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2439 av Annika Qarlsso och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2512 av Amir Adan (M),

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 3,

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 18 och 19.

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (V)

7. Underhållsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10,

2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M),

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 5,

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12,

2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 26.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (L)

8. Bostadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1079 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 8,

2017/18:1709 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:2937 av Gunilla Nordgren (M) och

2017/18:3570 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

9. Övriga förmåner

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:388 av Jan Ericson (M),

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 15,

2017/18:1414 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:1909 av Johanna Haraldsson (S) och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 48.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (KD)

Stockholm den 5 december 2017

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M)*, Mikael Cederbratt (M)*, Phia Andersson (S), Jennie Åfeldt (SD)*, Lars-Arne Staxäng (M)*, Solveig Zander (C)*, Rickard Persson (MP), Emma Carlsson Löfdahl (L)*, Rossana Dinamarca (V), Aron Modig (KD)*, Teresa Carvalho (S), Mathias Tegnér (S), Marie Olsson (S), Heidi Karlsson (SD)*, Yasmine Larsson (S) och Helena Bonnier (M)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett stort antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Lagförslagen finns i bilaga 4.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och de avvikelser från förslaget som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till 94 586 418 000 kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

I detta ärende (steg två) ska socialförsäkringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom ramen för utgiftsområdet. Riksdagen tar därefter ställning till anslagen för utgiftsområdet genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottets beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom respektive utskotts ämnesområde (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 i budgetpropositionen och kommer att använda denna i den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och de motioner som gäller anslag för 2018 och lagförslag inom utgiftsområde 12. Slutligen behandlas ett stort antal motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2017/18. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor som i huvudsak rör den ekonomiska familjepolitiken.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 12 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 12, bet. 2015/16:SfU3, rskr. 2015/16:88). Målet är: ”Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.”

För att redovisa resultaten inom utgiftsområdet används indikatorerna barnafödandet, barnfamiljernas inkomstutveckling, barnhushåll med låg ekonomisk standard, de familjeekonomiska stödens betydelse för hushållens inkomster, föräldrarnas arbetskraftsdeltagande och föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen. Administrationen av den ekonomiska familjepolitiken redovisas utifrån de verksamhetsmål som regeringen har gett Försäkringskassan i regleringsbrevet och i förordningen (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan. De aktuella verksamhetsmålen rörde bl.a. myndighetens uppdrag att verka för ett jämställt användande av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning samt att informera och ge stöd till föräldrar i frågor om underhållsbidrag och underhållsskyldighet gentemot barn och, inom ramen för detta, bistå föräldrar med hjälp och stöd att dels beräkna underhållsbidrag, dels utforma avtal om sådant bidrag i det enskilda fallet.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att den ekonomiska familjepolitiken under 2016 bidrog till att förbättra barnfamiljernas förutsättningar för en god levnadsstandard. Under 2016 gick en fjärdedel av utbetalningarna av familjeekonomiska stöd till den femtedel av barnhushållen som hade lägst ekonomisk standard. För de behovsprövade bidragen var fördelningsprofilen tydligare, då hälften av utbetalningarna gick till denna grupp. För ensamstående hushållen spelar de behovsprövade stöden störst roll, medan försäkringarna spelar störst roll för sammanboendehushåll med ett eller två barn. Enligt regeringen tenderar många hushåll med låg ekonomisk standard att få en förbättrad ekonomisk situation på några års sikt. Hushåll med ensamstående kvinnor, särskilt om de är utrikes födda, har en mer utsatt situation. Nästan vart femte sådant hushåll befinner sig i långvarig ekonomisk utsatthet. Barnafödandet och föräldrarnas arbetskraftsdeltagande är fortfarande högt, vilket indikerar att det finns möjligheter att förena arbetsliv med föräldraskap.

Enligt regeringens bedömning är måluppfyllelsen acceptabel för utgiftsområdet. För en bättre måluppfyllelse behöver dock familjepolitiken utvecklas i mer jämställd riktning. Det är även av stor vikt att de

familjeekonomiska stöden fortsätter att ge goda levnadsvillkor. De hushåll som lever i ekonomisk utsatthet under längre perioder behöver fortsatt stöd från familjepolitiken för att förbättra hushållets ekonomi. De kan även vara i behov av insatser utanför utgiftsområdet, t.ex. inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken.

När det gäller administrationen av den ekonomiska familjepolitiken gör regeringen bedömningen att den blir alltmer kostnadseffektiv och att kvaliteten i handläggningen av förmåner till barnfamiljer sammantaget är tillfredsställande. Försäkringskassans verksamhetsmål när det gäller information om föräldrapenningens regelverk bedöms vara uppfyllt. Vad gäller Försäkringskassans ansvar för information till särlevande föräldrar om underhållsreglering har flera åtgärder vidtagits för att informera föräldrar om underhåll. Regeringen bedömer att Försäkringskassan behöver fortsätta utvecklingen av arbetet och säkerställa att även föräldrar som inte kan komma överens om underhåll får det stöd de behöver.

Utskottets ställningstagande

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Utskottet konstaterar att resultaten inom utgiftsområdet, liksom förra året, redovisas med en tydlig struktur och att de illustreras med ett antal tabeller och diagram. Ett flertal av dessa har en uppdelning på män och kvinnor som åskådliggör de könsskillnader som kan finnas. Utskottet uppskattar också att flera av diagrammen och tabellerna uppvisar tidsserier som möjliggör en analys över tid.

Med anledning av att målet för utgiftsområdet har kompletterats med att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till ett jämställt föräldraskap finns numera ett avsnitt om jämställt föräldraskap i resultatredovisningen. Där ges en genomgång av flera av de familjeekonomiska stöden utifrån detta mål. Som redan nämnts anser regeringen att måluppfyllelsen för utgiftsområdet är acceptabel men att familjepolitiken behöver utvecklas i mer jämställd riktning. Utskottet gör samma bedömning och räknar med att förslagen från den pågående utredningen om en modern föräldraförsäkring (dir. 2016:10), som bl.a. har till uppdrag att föreslå åtgärder för att uppnå en jämn fördelning av föräldraförsäkringsförmånerna, kommer att resultera i att den för närvarande ojämsställda fördelningen av föräldrapenning och föräldraledighet rättas till.

Regeringen bedömer att administrationen av den ekonomiska familjepolitiken blir alltmer kostnadseffektiv och att kvaliteten i handläggningen av förmåner till barnfamiljer sammantaget är tillfredsställande. Dock visar uppföljningar att bedömning av rätten till graviditetspenning har varit alltför generös, att det varit vissa brister i kontrollen inför beslut och att snabbhet i handläggningen har premierats framför att göra rätt. Utskottet förutsätter att regeringen ser till att Försäkringskassan åtgärdar dessa brister.

Anslag inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn i enlighet med regeringens förslag och antar regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslag 1:1 Barnbidrag bestäms till 31 607 039 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (nedan benämnd införandelagen). Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Utgiftsutvecklingen inom anslaget påverkas främst av barnbidragets nivå och antalet barn under 16 år. Antalet barn i åldern 0–16 år beräknas öka under prognosperioden, vilket medför högre utgifter för barnbidrag och flerbarnstillägg. Utgifterna för förlängt barnbidrag beräknas också öka eftersom antalet barn i åldern 16–21 år beräknas öka. I propositionen föreslår regeringen att barnbidraget höjs till 1 250 kronor per månad och barn fr.o.m. den 1 mars 2018. Enligt regeringen är en höjning av barnbidraget ett träffsäkert sätt att förbättra alla barnfamiljers ekonomiska situation. Förslaget, som föranleder ändringar i socialförsäkringsbalken, innebär att utgifterna kommer att öka med ca 3,8 miljarder kronor 2018. Sammantaget kommer kostnaderna för anslaget att öka under perioden.

Regeringen föreslår att anslag 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 42 958 598 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen, statlig ålderspensionsavgift för dessa förmåner enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift samt jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus. Denna lag upphörde att gälla vid utgången av 2016 men korrigeringar av utbetalade belopp kan komma att göras under 2018. Utgiftsutvecklingen inom föräldraförsäkringen påverkas framför allt av ersättningsnivån, antalet barn som föds, antalet barn i åldern 0–12 år och fördelningen av ersättningsdagar mellan föräldrarna. Utgifterna för föräldraförsäkringen beräknas öka under de kommande åren som en följd av ett fortsatt högt barnafödande och en stigande timlön. Den 1 juli 2017 infördes en begränsning av rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Begränsningen antas minska

kostnaderna för anslaget med ca 215 miljoner kronor från 2018. Regeringen aviserar att ett förstärkt skydd för studerandes sjukpenninggrundande inkomst (SGI) införs den 1 juli 2018. Förslaget bedöms innebära ökade kostnader för föräldraförsäkringen fr.o.m. 2019. Vidare avser regeringen att under 2018 återkomma till riksdagen med lagförslag om förbättrade regler för företagare vid uppbyggnadsskede, vilket kommer att innebära ökade kostnader för föräldraförsäkringen med ca 17,5 miljoner kronor 2018.

Regeringen föreslår att anslag 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 861 850 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd enligt socialförsäkringsbalken och införelagen. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar återförs till anslaget. Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är beroende av omvärldsfaktorer, t.ex. antal separationer, antal barn, födelsetal och löneutvecklingen. Antalet barn med underhållsstöd har de senaste 15 åren minskat trots att antalet barn i befolkningen har ökat under samma tid. Minskningen kan huvudsakligen förklaras av de låga födelsetalen under början av 2000-talet. Det har också blivit färre barn i systemet genom att särlevande föräldrar i större omfattning reglerar underhållet själva. Regeringen har i proposition 2016/17:216 föreslagit att underhållsstödet ska åldersdifferentieras genom en höjning av beloppet för barn som är 15 år eller äldre med 150 kronor till 1 723 kronor per månad. För att mildra effekten av ett högre betalningsbelopp för den bidragsskyldiga föräldern höjs även grundavdraget som han eller hon får förbehålla sig för egna levnadsomkostnader från 100 000 kronor till 120 000 kronor per år. De nya bestämmelserna ska enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd och betalningsskyldighet som avser februari 2018. Anslaget beräknas öka med 250 miljoner kronor för 2018. Vidare avser regeringen att ytterligare höja underhållsstödets nivåer för att dessa ska anpassas till de faktiska kostnaderna som hushållet har för ett barn. Regeringen har därför för avsikt att under 2018 återkomma med förslag om att höja underhållsstödet för äldre barn. Förslaget innebär ökade kostnader för anslaget under 2018. Regeringen avser vidare att föreslå att underhållsstöd fr.o.m. den 1 mars 2018 endast ska kunna lämnas som fullt underhållsstöd och som utfyllnadsbidrag. Underhållsstöd vid växelvist boende avskaffas därmed och det införs i stället ett nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis. För att minska de negativa effekterna för föräldrar som förlorar på den nya reformen föreslås vissa övergångslösningar. Förslaget innebär att utgifterna för anslaget beräknas minska med 67 miljoner kronor för 2018.

Regeringen föreslår att anslag 1:4 Adoptionsbidrag bestäms till 23 284 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner enligt socialförsäkringsbalken och införelagen. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Utgiftsutvecklingen för anslaget är beroende av bidragets nivå och det antal barn som adopteras till Sverige genom sådana sammanslutningar. Bidragets

nivå ligger på 75 000 kronor per adoption. Antalet barn som adopteras till Sverige har minskat i ett antal år och regeringen föreslår att anslagsnivån sänks med 12 miljoner kronor fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att anslag 1:5 Barnpension och efterlevandestöd bestäms till 977 800 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Barnpensionen är grundad på den avlidna förälderns inkomst, medan efterlevandestödet är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension. Antalet barn med barnpension eller efterlevandestöd har minskat under ett antal år. Antalet barnpensioner beräknas öka från 2017 bl.a. till följd av att antalet barn i tonåren beräknas öka. Sedan 2014 har även antalet barn med efterlevandestöd ökat. Barn under 18 år som har invandrat till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan få efterlevandestöd. Med anledning av den ökade migrationen till Sverige har antalet ansökningar om efterlevandestöd ökat sedan 2012. Antalet asylsökande barn 2016 var dock färre än 2015. Enligt Migrationsverkets prognoser kommer antalet asylsökande barn att vara relativt lågt även kommande år. Eftersom efterlevandestöd kan beviljas först när barnet fått uppehållstillstånd beräknas kostnaden öka under perioden trots att antalet asylsökande förväntas minska. Sammantaget är det flera osäkra faktorer som påverkar utvecklingen av kostnaden för efterlevandestödet. Regeringen avser att återkomma med förslag om begränsad retroaktivitet för efterlevandestöd som beräknas innebära en besparing på anslaget fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att anslag 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn bestäms till 4 264 510 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för vårdbidrag enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen samt för utgifter för ålderspensionsavgift. Anslaget påverkas av andelen barn som det betalas vårdbidrag för, storleken på bidraget och antalet barn i åldersgruppen 0–19 år. Antalet barn som föräldrar får vårdbidrag för fortsatte öka under 2016 och utvecklingen antas fortsätta fram till 2020. Detta beror på att vårdbidrag antas bli vanligare bland barn i åldern 10–19 år samtidigt som antalet barn i samma ålder ökar. Antagandet grundar sig på tidigare års ökning av antalet barn med psykiska diagnoser i den åldersgruppen.

Regeringen föreslår att anslag 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 7 366 900 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Utgifterna för anslaget styrs av inkomstbasbeloppets utveckling, timlöneutvecklingen och ränteutvecklingen. Under budgetåret 2016 ökade anslaget med 5 procent jämfört med 2015. Ökningen beror bl.a. på löneökningar och att antalet födda barn har ökat.

Regeringen föreslår att anslag 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 4 526 437 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer och till unga som fyllt 18 år men inte 29 år enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Bostadsbidraget för barnfamiljer består av ett bidrag till bostadskostnader, ett särskilt bidrag för hemmavarande

barn och umgängesbidrag. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen på arbetsmarknaden och sysselsättningen. Även demografiska förändringar påverkar kostnadsbilden, t.ex. antalet födda barn och antalet barnfamiljer som får uppehållstillstånd i Sverige. Under perioden 2018–2020 förväntas antalet barnhushåll minska samtidigt som utgifterna ökar årligen på grund av att kostnaden per bidrag ökar. Regeringen föreslår förstärkningar av bostadsbidraget för barnfamiljer genom att det införs ett nytt särskilt bidrag för barn som bor växelvis, höjt umgängesbidrag till föräldrar med tidvis boende barn samt stegvis höjda inkomstgränser. Det nya bidraget för barn som bor växelvis är tänkt att vara inkomstprövat och beroende av antal barn i hushållet. Förslaget innebär att utgifterna beräknas öka med 59 miljoner kronor 2018.

Motionerna

Moderaterna

Johan Forssell m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2017/18:3755 yrkandena 1 och 3 att riksdagen anvisar 283 500 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:1 anvisas ca 187 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna anser att flerbarnstillägget endast ska lämnas till svenska medborgare eller till den som har förvärvsarbete. Vidare föreslår de att anslag 1:5 tillförs 200 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna anser att rätten till efterlevandestöd bör avskaffas för unga som bor i HVB-hem, familjehem och stödboenden. Till anslag 1:8 anvisas ca 103 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Ökningen är en följd av partiets förslag om vissa förändringar inom arbetsmarknadsområdet. Vidare minskas anslaget något genom förslaget om ändrad ersättningsmodell för unga som har förlängd skolgång. Enligt motionärerna bör dessa ungdomar omfattas av studiestödssystemet.

Även i kommittémotion 2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) föreslås i yrkande 48 att rätten till efterlevandestöd för barn och ungdomar i HVB-hem eller motsvarande avskaffas.

Sverigedemokraterna

Jennie Åfeldt m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2017/18:3612 yrkandena 1 och 2 att riksdagen anvisar 3 220 687 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet och att regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken avslås. Till anslag 1:1 anvisas drygt 3 968 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna motsätter sig regeringens förslag både om en höjning av barnbidraget och av det förlängda barnbidraget. Till anslag 1:2 anvisas 186 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna föreslår att taket i föräldraförsäkringen höjs samtidigt som anslaget minskas till följd av partiets politik om att i första hand reservera den svenska välfärden för svenska medborgare. Till anslag 1:3

anvisas 22 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag som en följd av partiets politik, som i första hand omfattar svenska medborgare. Till anslag 1:5 anvisas 10 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag eftersom nyanlända minderåriga inte bör få rätt till efterlevandestöd. Till anslag 1:6 anvisas 8 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna föreslår att gränsen för funktionshindrade barns merkostnadsbidrag bör gå vid 18 procent av prisbasbeloppet, oavsett om barnet bara behöver vård eller både vård och hjälpmedel. Samtidigt minskar kostnaderna för nyanlända barn och ungdomar genom att partiets förslag leder till att färre beräknas stanna i landet. Till anslag 1:7 anvisas 63 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag som en följd av partiets förslag om att reservera den svenska välfärden för i första hand svenska medborgare. Till anslag 1:8 anvisas drygt 1 036 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna föreslår en höjning av bostadsbidraget till barnfamiljer.

I kommittémotion 2017/18:3891 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om ekonomisk jämställdhet. Motionärerna framhåller att förslaget om ett höjt tak i föräldrapenningen leder till att föräldrar vars inkomst skiljer sig mycket åt och där den ena slår i taket, inte kommer att förlora lika mycket om den med hög inkomst är föräldraledig.

I kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 42 begärs ett tillkännagivande om att höja bostadsbidraget för barnfamiljer och att se över återbetalningsrutinerna för bostadsbidraget i vissa fall. Enligt motionärerna krävs detta för att bl.a. motverka barnfattigdom. I samma motion yrkande 43 begärs ett tillkännagivande om att ta bort den orättvisa skillnaden i merkostnadsbidraget.

Även i kommittémotion 2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att sänka miniminivån för merkostnader som krävs för att beviljas ekonomiskt stöd så att samma regler gäller oavsett om barn endast behöver hjälpmedel eller även är i behov av vård.

I kommittémotion 2017/18:3633 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) begärs i yrkande 20 ett tillkännagivande om uppjusteringar av reglerna för och en höjning bl.a. av bostadsbidraget.

Centerpartiet

Solveig Zander m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2017/18:3713 att riksdagen anvisar 1 303 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:1 anvisas 375 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna föreslår att en tidigare anslagshöjning avseende höjt flerbarnstillägg återställs. Samtidigt minskar anslaget till följd av partiets förslag om reformerade regler för ungas rätt till aktivitetsersättning. Till anslag 1:2 anvisas 69 miljoner kronor mer än i regeringens förslag genom att en tidigare anslagshöjning i budgetpropositionen 2016 avseende grundnivån i föräldrapenningen återställs och att jämställdhetsbonusen återinförs. Vidare höjs anslaget till följd av partiets förslag inom andra

utgiftsområden. Till anslag 1:3 anvisas 982 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Motionärerna avvisar förslaget om höjt underhållsstöd och återställer en tidigare anslagshöjning från budgetpropositionen 2017 avseende höjt underhållsstöd. Till anslag 1:8 anvisas 15 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag genom att en tidigare anslagshöjning i budgetpropositionen 2017 avseende höjd inkomstgräns för bostadsbidrag till barnfamiljer återställs. Samtidigt ökas anslaget till följd av partiets förslag om en tidsgräns i aktivitetsstödet.

Liberalerna

Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2017/18:3808 att riksdagen anvisar 473 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:1 anvisas 60 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag genom att flerbarnstillägget återställs till 2016 års nivå. Vidare föreslår motionärerna att unga som har förlängd skolgång överförs till studiemedelssystemet, vilket minskar kostnaderna för anslaget. Till anslag 1:2 anvisas 317 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Motionärerna anser att grundnivån i föräldrapenningen ska återställas till nivån före 2016, att jämställdhetsbonusen ska återinföras och att tillfällig föräldrapenning ska kunna ges i fler situationer än i dag, t.ex. för kontakter med skolan/socialtjänsten. Till anslag 1:5 anvisas 54 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Enligt motionärerna ska barn som bor i t.ex. HVB-hem inte kunna få efterlevandestöd. Till anslag 1:8 anvisas 270 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Motionärerna vill dels höja barnstillägget i bostadsbidraget med 100 kronor per barn och månad, dels återställa inkomstgränsen i bostadsbidraget till 2016 års nivå.

Även i partimotion 2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om utökade möjligheter till tillfällig föräldrapenning. Den som behöver utökade kontakter med förskola, skola eller socialtjänst på grund av varaktig sjukdom, funktionsnedsättning eller psykiska och sociala problem hos barnet bör enligt motionärerna kunna få tillfällig föräldrapenning.

Kristdemokraterna

Andreas Carlson m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2017/18:3836 yrkande 51 att riksdagen anvisar 2 757 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:2 anvisas 80 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Motionärerna anser inte att antalet föräldrapenningdagar för nyanlända ska begränsas för barn yngre än två år och anslår medel för detta. I motionens yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om detta. Till anslag 1:3 anvisas 385 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag eftersom förslaget om höjt underhållsstöd avvisas. Till anslag 1:4 anvisas 12 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Enligt motionärerna bör adoptionsbidraget höjas från 75 000 kronor till 90 000 kronor per adoption. I motionens yrkande 38 begärs

ett tillkännagivande om detta. Till anslag 1:7 anvisas 2 400 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Motionärerna anser att pensionsrätten för barnår bör utökas från fyra till fem år och jämförelseinkomsten under barnrättsåren höjas från 75 till 85 procent. I yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om detta. Till anslag 1:8 anvisas 650 miljoner mer än i regeringens förslag. Motionärerna föreslår att det särskilda bidraget för hemmavarande barn höjs med 350 kronor per månad för ett barn, 425 kronor för två barn och 600 kronor för tre barn. I motionens yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om detta.

Även i kommittémotionerna 2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 6 och 2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 begärs tillkännagivanden om att utöka antalet barnrättsår och att höja den generella jämförelseinkomsten.

I partimotionerna 2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 52 och 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 105 begärs tillkännagivanden om att höja bostadsbidraget för hemmavarande barn.

Utskottets ställningstagande

En generell välfärd som omfattar alla, ett jämställt föräldraskap och ett beaktande av principen om barnets bästa är grunderna för synen på och målsättningen med den ekonomiska familjepolitiken. En grundläggande strävan inom den ekonomiska familjepolitiken är att skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Att förbättra situationen för familjer med låg ekonomisk standard är en prioriterad uppgift. Det är känt att hushåll med en ensamstående förälder som har flera barn har en utsatt ekonomisk situation och att detta särskilt gäller för kvinnor. Vidare har barnhushåll där någon förälder är utrikes född oftare en låg ekonomisk standard. Flera steg för en förbättrad ekonomisk standard har tagits genom den höjning av underhållsstödet som trädde i kraft den 1 september 2015, höjningen av föräldrapenning på grundnivån den 1 januari 2016 och höjt flerbarnstillägg för det tredje barnet den 1 januari 2017.

Vidare höjs underhållsstödet från den 1 februari 2018 med 150 kronor per månad och barn för barn som fyllt 15 år (prop. 2016/17:216, bet. 2017/18:SfU9, rskr. 2017/18:16).

En annan förändring är att underhållsstödet vid växelvis boende avskaffas från den 1 mars 2018 samtidigt som ett nytt särskilt bidrag vid växelvis boende införs i bostadsbidraget (prop. 2017/18:6, bet. 2017/18:SfU6, rskr. 2017/18:46). För vissa personer innebär detta en förbättring rent ekonomiskt medan det för andra blir en försämring. För att mildra de negativa konsekvenser som kan uppstå införs bl.a. stegvis höjda inkomstgränser för prövning av bostadsbidragets storlek samtidigt som underhållsstödet vid växelvis boende fasas ut under en fyraårsperiod.

Barnfamiljer med låg ekonomisk standard behöver emellertid fortsatt stöd. Det är därför positivt att regeringen nu föreslår en höjning av barnbidraget med 200 kronor per barn och månad. Utskottet noterar att regeringen även aviserar

att den avser att återkomma med förslag om att höja underhållsstödet för barn som är 11–14 år med 150 kronor per månad och med 350 kronor per månad för barn som är 15 år eller äldre.

Rätten till föräldrapenning är delad lika mellan vårdnadshavarna med möjlighet att använda 240 dagar vardera. Det faktiska uttaget av föräldrapenning är däremot inte jämställt eftersom det är kvinnorna som står för merparten av uttaget. Jämställdhetsbonusen infördes under 2008 som en stimulansåtgärd för att göra uttaget av föräldrapenning mer jämställt. När jämställdhetsbonusen utvärderades visade det sig dock att den inte hade någon mätbar effekt. Bland annat av detta skäl avskaffades jämställdhetsbonusen genom att lagen upphörde att gälla vid utgången av december 2016. Ett mer jämställt uttag av föräldrapenning är en angelägen målsättning, men utskottet bedömer att det är andra åtgärder som behöver vidtas för att uppnå detta mål.

När det gäller övriga frågor som tas upp i motionerna, t.ex. höjt tak i föräldraförsäkringen och tillfällig föräldrapenning i fler situationer än som medges i dag, anser utskottet att det för närvarande inte finns något utrymme för sådana förändringar i föräldraförsäkringen.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 12 och förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2017/18:1 punkterna 1 och 2 inom utgiftsområde 12 och avstyrker motionerna 2017/18:3755 (M) yrkandena 1 och 3, 2017/18:3178 (M) yrkande 48, 2017/18:3612 (SD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3891 (SD) yrkande 6, 2017/18:982 (SD) yrkandena 42 och 43, 2017/18:1593 (SD) yrkande 9, 2017/18:3633 (SD) yrkande 20, 2017/18:3713 (C), 2017/18:3808 (L), 2017/18:1848 (L) yrkande 19, 2017/18:3836 (KD) yrkandena 13, 18, 34, 38, och 51, 2017/18:3842 (KD) yrkande 6, 2017/18:3625 (KD) yrkandena 2 och 3, 2017/18:3652 (KD) yrkande 52 och 2017/18:3750 (KD) yrkande 105.

Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att ta bort de reserverade dagarna i föräldrapenningen och om en översyn av den ekonomiska familjepolitiken i syfte att bekämpa barnfattigdom.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (C) och 3 (KD).

Gällande ordning

Föräldrapenningsförmåner lämnas i två olika former, dels föräldrapenning för vård av barn med anledning av barns födelse eller adoption, dels tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärsarbete för att vårda ett barn eller i samband med att ett barn har avlidit (11 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Både föräldrapenning och tillfällig

föräldrapenning beräknas utifrån förälderns sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Denna fastställs av Försäkringskassan utifrån den beräknade årliga arbetsinkomsten.

Rätt till föräldrapenning har en försäkrad förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar eller avstår från förvärvsarbete. Som villkor för rätt till föräldrapenning gäller att föräldern under tiden till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet på det sätt som krävs med hänsyn till barnets ålder (12 kap. 2 och 3 §§ SFB).

Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse lämnas under högst 480 dagar sammanlagt för föräldrarna (12 kap. 12 § SFB). Av dessa lämnas 390 dagar med belopp på sjukpenningnivå eller grundnivå och 90 dagar på lägstanivå. Föräldrapenning kan tas ut till dess att ett barn avslutat första året i grundskolan, eller t.o.m. den dagen då barnet fyller åtta år. För barn födda från den 1 januari 2014 kan 96 dagar sammanlagt sparas t.o.m. den dag då barnet fyller tolv år eller när barnet slutar i årskurs 5 i grundskolan. Övriga dagar måste tas ut före fyra års ålder.

När båda föräldrarna är vårdnadshavare har de rätt till hälften var av det totala antalet föräldrapenningdagar (12 kap. 15 § SFB). En förälder kan överlåta rätten till föräldrapenning till den andra föräldern med undantag av 60 dagar med sjukpenningbelopp, s.k. reserverade dagar. För barn födda den 1 januari 2016 eller senare gäller i stället att 90 dagar på sjukpenningnivå är reserverade och inte kan avstås till den andra föräldern. Den som har ensam vårdnad om barnet har rätt till alla 480 dagarna.

Motionerna

Reserverade dagar

I motion 2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att ta bort de kvoterade föräldradagarna.

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:982 yrkande 13 ett tillkännagivande om att helt avkvalificera föräldraförsäkringen och återge makten till familjerna.

I motion 2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) begärs i yrkandena 1 och 2 tillkännagivanden om att avskaffa all kvotering inom föräldraförsäkringen och att i frågor som rör föräldraförsäkring sätta barnets välmående och familjens valfrihet i främsta rummet.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 3 ett tillkännagivande om att avkvalificera föräldraledighet i sin helhet.

Annika Qarllsson m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3789 yrkande 16 ett tillkännagivande om en översyn av föräldraförsäkringen utifrån hur regelverket kan bli mer flexibelt och bättre passa föräldrar. Enligt motionärerna ser familjer olika ut och de måste själva få bestämma hur de ska fördela föräldrapenningdagarna.

Désirée Pethrus m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2017/18:3625 yrkande 1 ett tillkännagivande om att avskaffa kvoteringen i föräldraförsäkringen.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkande 5 ett tillkännagivande om en mer flexibel föräldraförsäkring. Föräldrar ska enligt motionärerna själva få avgöra om och hur dagarna ska överlåtas och användas. I samma motion yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att avskaffa tvångskvoteringen i föräldraförsäkringen.

I motion 2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör få i uppdrag att följa frågan om en individualiserad föräldraförsäkring och återkomma med en tidsplan när så är möjligt. En individualiserad föräldraförsäkring är enligt motionärerna den enskilt viktigaste reformen för att Sverige ska nå målet om ett jämställt familjeliv och arbetsliv.

I motion 2017/18:1907 av Hanna Westerén (S) begärs ett tillkännagivande om en individualiserad föräldraförsäkring som delas lika mellan föräldrarna.

I motion 2017/18:537 av Patrick Reslow (–) begärs ett tillkännagivande om att avskaffa de reserverade dagarna i föräldraförsäkringen.

Övriga frågor om familjepolitik m.m.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 4 ett tillkännagivande om att intensifiera arbetet så att fler utrikes födda, lågutbildade personer, arbetslösa samt förlossningsrädda föräldrar nås av föräldrautbildningen.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkandena 1–4 tillkännagivanden om familjens betydelse för barnet och samhället, om att föräldrarna är de viktigaste personerna i barnets liv, om att alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer samt om att politiken ska möjliggöra för föräldrar att få mer tid för barnen.

I motion 2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om att en nollvision ska tas fram och en översyn göras av den ekonomiska familjepolitiken med syfte att bekämpa barnfattigdomen i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Det övergripande syftet med föräldraförsäkringen är att ge båda föräldrarna likvärdiga möjligheter att få ersättning för förlorad arbetsinkomst när de vårdar barn och på detta sätt underlätta kombinationen av familjeliv och arbetsliv. Föräldraförsäkringen gör det möjligt för föräldrar att dela på ansvaret för barnens omvårdnad och att vara hemma med sina barn under längre sammanhängande tider. Det främjar en positiv utveckling, och barnets tillgång till båda sina föräldrar verkar för en fördjupad och harmonisk identitetsutveckling hos barnet och främjar barnets mognad och trygghet.

Rätten till föräldrapenning är i dag delad lika mellan vårdnadshavarna, men den faktiska fördelningen av dagar och ledighet är inte jämställd. Under 2016 lämnades föräldrapenning för 73 procent av ersättningsdagarna till kvinnor och 27 procent till män. I ett pressmeddelande den 9 november 2017 uppger Försäkringskassan att pappor fortsätter att ta ut en allt större andel av föräldrapenningen. För tio år sedan var fördelningen i procent mellan mammor och pappor 79,1 mot 20,9. Motsvarande siffror i dag är enligt Försäkringskassan 72,4 mot 27,6. Det är förvisso glädjande att pappornas andel av uttagna föräldrapenningdagar ökar, men snedfördelningen är fortfarande påtaglig och leder inte sällan till en snedfördelning även av obetalt hem- och omsorgsarbete och till att kvinnors situation på arbetsmarknaden påverkas negativt. Enligt utskottets mening är detta starka skäl för att en del av föräldrapenningen även fortsättningsvis ska vara reserverad för vardera föräldern.

För att förstärka incitamenten för båda föräldrarna att ta ut föräldrapenning och att vara föräldralediga under en längre tid reserverades den 1 januari 2016 ytterligare en månad i föräldraförsäkringen för vardera föräldern. Även om de nuvarande reglerna ger incitament till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning behöver mer göras. Utskottet välkomnar därför att den av regeringen tillsatta Utredningen om en modern föräldraförsäkring (dir. 2016:10) ska göra en bred översyn av föräldraförsäkringen i syfte att föreslå åtgärder bl.a. för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden och ett jämställt föräldraskap. Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag den 20 december 2017.

Föräldrar som deltar i föräldrautbildning har rätt till föräldrapenning i samband med utbildningen. Båda föräldrarna kan i detta fall få ersättning samtidigt. Utskottet utgår från att de föräldrar som berörs får information om detta och är därför inte berett att föreslå någon förändring av regelverket.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3084 (M), 2017/18:982 (SD) yrkande 13, 2017/18:1066 (SD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:1593 (SD) yrkandena 3 och 4, 2017/18:3789 (C) yrkande 16, 2017/18:3625 (KD) yrkande 1, 2017/18:3836 (KD) yrkandena 1–6, 2017/18:799 (S), 2017/18:1907 (S), 2017/18:537 av Patrick Reslow (–) och 2017/18:1089 (S).

Barnbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en inkomstprövning av barnbidraget och om att ändra namnet på det förlängda barnbidraget till gymnasiesärskolans elever till särskilt studiestöd.

Gällande ordning

Barnbidraget uppgår till 1 050 kronor per månad och betalas ut t.o.m. det kvartal då barnet fyller 16 år (15 kap. 3 och 4 §§ SFB). Flerbarnstillägg lämnas med 150 kronor per månad för det andra barnet, 580 kronor per månad för det tredje barnet och 1 010 kronor per månad för det fjärde barnet. För varje ytterligare barn lämnas flerbarnstillägg med 1 250 kronor per månad.

Förlängt barnbidrag betalas ut med 1 050 kronor per månad fr.o.m. kvartalet efter det att barnet har fyllt 16 år om barnet studerar vid grundskola eller deltar i viss annan motsvarande utbildning, t.ex. grundsärskolan. Denna förmån betalas ut t.o.m. den månad då barnet slutför utbildningen eller avbryter studierna.

Motionerna

I motion 2017/18:1043 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) begärs ett tillkännagivande om att ändra namnet på bidraget till gymnasiesärskolans elever från förlängt barnbidrag till särskilt studiestöd, vilket enligt motionären lämpar sig bättre för gymnasiesärskolans elever.

I motion 2017/18:78 av Sara-Lena Bjälkö (SD) begärs ett tillkännagivande om inkomstprövning av barnbidraget. Motionären anser att frågan bör utredas.

Utskottets ställningstagande

Barnbidragsförmånerna barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg bidrar till att uppfylla målet att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Enligt utskottet är det nuvarande barnbidragssystemet väl fungerande. Det har hög legitimitet och uppfattas som rättvist. Administrationskostnaden är låg, och risken för felaktigt utnyttjande är liten. Barnfamiljernas ekonomi har under flera år förbättrats bl.a. genom höjningar av barnbidraget och flerbarnstillägget. Genom regeringens förslag om att höja barnbidraget med 200 kronor per barn och månad från den 1 mars 2018 tas nu ytterligare ett steg. Med hänsyn härtill anser utskottet att det saknas skäl att utreda en inkomstprövning av barnbidraget. Motion 2017/18:78 (SD) avstyrks därmed.

Den som går i gymnasiesärskolan har rätt till förlängt barnbidrag. I gymnasiesärskolan kan eleven som längst gå t.o.m. vårterminen det år då han eller hon fyller 23 år. Utskottet har tidigare vid flera tillfällen uttryckt

förståelse för att en person som har uppnått myndighetsåldern kan uppleva det som besvärande att få ett bidrag som benämns förlängt barnbidrag. Utskottet har därför inte något att invända mot att bidraget byter namn. Utskottet noterar dock att Studiehjälpstuderingen (SOU 2013:52) har föreslagit att den som omfattas av rätten till förlängt barnbidrag i stället ska kunna få ersättning från studiestödssystemet. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet är utredningsbetänkandet alljämt föremål för beredning inom Regeringskansliet. Med hänsyn härtill och då utskottet inte anser att det finns skäl för riksdagen att föregripa resultatet av regeringens beredning avstyrks motion 2017/18:1043 (M).

Föräldraförsäkringen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att införa en jämställdhetsbonus för vab-dagar, låta fler ta del av föräldraförsäkringen, förlänga SGI-skyddet till tre år och döpa om lägstanivådagarna till garantidagar.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (KD), 6 (M), 7 (SD), 8 (C), 9 (L), 10 (KD), 11 (C) och 12 (V).

Gällande ordning

Graviditetspenning

En försäkrad som är gravid har rätt till graviditetspenning om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel och hon inte kan omplaceras till ett annat mindre ansträngande arbete (10 kap. 2 § SFB). Detsamma gäller om den gravida kvinnan på grund av risk för bl.a. fosterskador har stängts av från sitt arbete enligt arbetsmiljölagen (1977:1160). Ersättning kan lämnas tidigast fr.o.m. den 60:e dagen och längst t.o.m. den 11:e dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse. Rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön gäller inte bara arbetstagare utan även gravida egenföretagare.

Föräldrapenning

Föräldrapenningförmåner får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Det gäller dock inte om det funnits hinder för en sådan anmälan, om det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas eller i det fall ett barn har avlidit (11 kap. 12 § SFB).

Föräldrapenning betalas ut till barnets föräldrar eller till den som är särskilt förordnad vårdnadshavare. Föräldrapenning betalas också ut till blivande adoptivföräldrar. Vidare kan föräldrapenning betalas ut till en förälders make som sammanbor med föräldern och till en förälders sambo som tidigare har

varit gift med eller som har eller har haft barn med föräldern. Dessa personer likställs med en förälder vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenningförmåner (11 kap. 4 § SFB).

En förälder som bedriver bundna heltidsstudier kan normalt inte anses uppfylla kravet på att han eller hon samtidigt vårdar barn i den utsträckningen att föräldrapenning kan betalas ut. Om studierna är förlagda till sådan tid att föräldern ändå kan anses uppfylla vårdnadskravet kan föräldrapenning betalas ut (prop. 1978/79:168).

Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse betalas ut under totalt 480 dagar sammanlagt för båda föräldrarna. Föräldrapenning för samma barn och tid kan lämnas till båda föräldrarna samtidigt under barnets första levnadsår, s.k. dubbeldagar. Som mest kan 30 sådana dagar tas ut (12 kap. 4 a § SFB).

Föräldrapenningen har tre olika ersättningsnivåer: sjukpenningnivån, grundnivån och lägstanivån. För 390 av de 480 dagarna lämnas ersättning baserad på SGI:n (sjukpenningnivå). För föräldrar som har haft låga eller inga inkomster lämnas i stället ersättning med ett fast belopp för dessa dagar, 250 kronor per dag (grundnivå). De återstående 90 dagarna ersätts lika för alla, med 180 kronor per dag (lägstanivå). Under de första 180 dagarna lämnas ersättning antingen på sjukpenningnivån eller på grundnivån.

SGI:n fastställs av Försäkringskassan utifrån beräknade årliga arbetsinkomster. I vissa skyddsvärda situationer finns möjlighet för en försäkrad att behålla en tidigare SGI även om förvärvsarbetet har upphört, s.k. SGI-skyddad tid. SGI-skydd gäller under tiden när den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn och barnet inte har fyllt ett år (26 kap. 15 § SFB). Skyddet kan enligt 12 kap. 27 § SFB fortsätta även efter barnets ettårsdag. Enligt praxis gäller detta om föräldern i oavbruten följd är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete och under tiden uppbär föräldrapenning. För den som är helt ledig från arbetet krävs då att föräldrapenning tas ut under fem kalenderdagar per vecka. Om en förälder blir gravid på nytt innan ett barn har uppnått ett år och nio månader behåller föräldrarna föräldrapenning på sjukpenningnivå (12 kap. 29 § SFB).

Jämställdhetsbonusen, som infördes 2008, var kopplad till utbetalning av föräldrapenning. Om föräldrarna delade helt lika på föräldraledigheten efter att de tagit ut sina reserverade dagar fick var och en av föräldrarna 50 kronor per dag. Ett jämnt uttag av föräldrapenningen gav totalt 13 500 kronor i bonus. Lagen om jämställdhetsbonus upphörde att gälla vid utgången av december 2016.

Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning betalas ut till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för vård av sjukt barn som är under tolv år och i vissa fall även vid vård av äldre barn (s.k. vab-dagar). Fadern har en särskild rätt till tillfällig föräldrapenning under högst tio s.k. pappadagar i samband med ett barns

födelse eller adoption. Vidare kan tillfällig föräldrapenning betalas ut i samband med att ett barn har avlidit (13 kap. 2 § SFB).

I samband med smitta, sjukdom eller annat vårdbehov hos barn som inte fyllt tolv år kan ersättning också lämnas när barnets ordinarie vårdare (t.ex. dagmamma) är sjuk, när föräldern behöver följa med barnet till en barnvårdscentral och till en av föräldrarna vid vårdbehov som uppkommer när den andra föräldern exempelvis besöker läkare med ett annat barn. En förälder får överlåta rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn till någon som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete för att vårda barnet (13 kap. 8 § SFB). Sådan överlåtelse kan exempelvis ske när barnets ordinarie vårdare är sjuk eller smittad. Under vissa omständigheter kan tillfällig föräldrapenning lämnas vid vård av barn som fyllt 16 år (13 kap. 27 § SFB).

Motionerna

Graviditetspenning

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:982 yrkande 8 ett tillkännagivande om en översyn av behovsprövningens utformning för graviditetspenningen. Fler kvinnor än i dag bör enligt motionärerna ges möjlighet att gå ned i arbetstid eller helt sluta arbeta under graviditetens sista veckor.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 2 ett tillkännagivande om att bevilja fler kvinnor graviditetspenning.

Desirée Pethrus m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3626 yrkande 28 ett tillkännagivande om att en generell rätt till graviditetspenning bör införas under den sista månaden.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkande 17 ett tillkännagivande om att utreda frågan om en generell graviditetspeng under den sista månaden i graviditeten.

Föräldrapenning

Johan Forssell m.fl. (M) begär i kommittémotion 2017/18:3030 ett tillkännagivande om att föräldrapenning bör begränsas till ett år för den som inte har någon SGI.

Johan Forssell m.fl. (M) begär i kommittémotion 2017/18:3755 yrkande 2 ett tillkännagivande om att begränsa föräldrapenning på grundnivå till 365 dagar från 2019.

Olof Lavesson m.fl. (M) begär i kommittémotion 2017/18:3215 yrkande 11 ett tillkännagivande om en moderniserad föräldraförsäkring. Om fler kan ta del av föräldraförsäkringen skulle det underlätta för t.ex. stjärnfamiljer.

I motion 2017/18:62 av Sofia Fölster (M) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att möjliggöra för föräldrar att överlåta en del av föräldrapenningen till tredje part. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om

att se över möjligheten för ensamstående vårdnadshavare att dela sina dagar med ytterligare en närstående person.

I motion 2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om behovet av en reform som innebär att fler än två föräldrar tillåts ta del av föräldrapenningen. Många barn växer enligt motionärerna upp i fler än en familj och med fler än två föräldrar.

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:982 yrkande 1 ett tillkännagivande om att de båda blivande föräldrarna ska ges ledigt mot ersättning vid besök hos mödravården. I yrkande 41 begärs ett tillkännagivande om att förstärka föräldrapenningen i syfte att stärka ekonomin för barnfamiljer.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 1 ett tillkännagivande om att även fadern ska ges formell rätt till ledighet mot ersättning för att följa med på det första besöket på mödravårdscentralen.

Annika Qarlsson m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3789 yrkande 17 i denna del ett tillkännagivande om att föräldraförsäkringen bör öppnas upp för ytterligare två närstående. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att lägstnivådagarna döps om till garantidagar och får fördelas över hela föräldraledigheten.

I motion 2017/18:2870 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om att ändra föräldrapenningens regler för att ge föräldrar samma möjligheter att spendera tid med sitt barn utan att riskera sin ekonomiska trygghet. Enligt motionären är det ett problem att en förälder efter barnets ettårsdag måste ta ut föräldrapenning fem dagar i veckan för att inte mista sin SGI.

Jan Björklund m.fl. (L) begär i partimotion 2017/18:3578 yrkande 13 ett tillkännagivande om föräldraförsäkringen. Rätten att ge de överlåtbara föräldrapenningdagarna till en tredje person måste förbättras så att både makar och sambor kan ta ut dagar. Detta skulle enligt motionärerna underlätta för många regnbågsfamiljer.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkande 7 ett tillkännagivande om att den sjukpenning- och föräldrapenninggrundande inkomsten för föräldralediga bör skyddas i tre år. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att slopa kravet på att de första 180 föräldrapenningdagarna ska tas ut på sjukpenningnivå. I yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att införa en rätt för vårdnadshavare att överlåta föräldrapenningdagar till närstående. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att samtliga föräldrapenningdagar ska kunna användas som s.k. dubbeldagar.

I motion 2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S) begärs ett tillkännagivande om att se över konsekvenserna av snabbhetspremien i föräldraförsäkringen och verka för att den förändras. Enligt motionären tenderar familjer att få barn tätare på grund av denna premie. Det leder bl.a. till att kvinnans kropp inte får tillräcklig tid för återhämtning.

Tillfällig föräldrapenning

I motion 2017/18:1003 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av att se över regelverket gällande tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn med funktionshinder som omfattas av LSS. Föräldrar har inte rätt till tillfällig föräldrapenning för åkommor som kan relateras till barnets funktionsnedsättning. Vid läkarbesök för dessa åkommor måste föräldern ta semester eller tjänstledighet.

I motion 2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av en mer flexibel föräldraförsäkring och en möjlighet till parallell utbetalning. Flera personer, t.ex. anhöriga, bör samtidigt kunna få ersättning för att ta hand om syskon till barn som vårdas på sjukhus och där båda föräldrarna behöver vara på sjukhuset.

I motion 2017/18:2864 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om att utöka den tillfälliga föräldrapenningen från 10 till 30 dagar i samband med barns födelse.

Annika Qarlsson m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3789 yrkande 17 i denna del ett tillkännagivande om att det införs en vab-bonus i föräldraförsäkringen motsvarande jämställdhetsbonusen.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkande 16 ett tillkännagivande om att slopa förfarandet med anmälan om tillfällig föräldrapenning. Enligt motionärerna bör det räcka med att lämna in en begäran om ersättning.

Föräldraförsäkringsförmåner till företagare och studenter

I motion 2017/18:1403 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lisbeth Sundén Andersson (båda M) begärs i yrkandena 1 och 2 tillkännagivanden om att se över hur vab-ersättningen kan bli mer flexibel för företagare och att se över möjligheten för företagare att oavsett ålder och bolagsform få föräldrapenning. Efter 55 år får man enligt motionärerna inte ändra till en kortare karenstid. Vid graviditet får en kvinnlig ny företagare bara grundnivån om hon inte tagit ut någon lön från företaget och följaktligen inte har någon SGI.

I motion 2017/18:2512 av Amir Adan (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att få föräldrapenning när man deltar i bundna heltidsstudier. Motionärerna påpekar att det i dag som regel inte är möjligt att få hel föräldrapenning om man deltar i bundna heltidsstudier. Däremot kan man få föräldrapenning om man studerar på distans.

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3776 yrkande 18 ett tillkännagivande om att se över hur regelverket för föräldraförsäkringen kan bli mer flexibelt och bättre passa föräldrar som driver egna företag. I yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om att det ska vara möjligt att bedriva viss begränsad verksamhet i eget företag med bibehållen föräldrapenning.

I motion 2017/18:2439 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om möjligheterna att införa en

flexiblare föräldraförsäkring som bättre passar föräldrar som driver eget företag. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det ska vara möjligt att bedriva viss begränsad verksamhet i eget företag med bibehållen föräldrapenning. Enligt motionärerna bör det vara möjligt att t.ex. betala räkningar eller kontakta personal under föräldraledigheten utan att det påverkar föräldrapenningen.

I motion 2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att reglerna för graviditetspenningens fastställande för företagare bör ses över. Enligt motionärerna är det krångligt och kostsamt för företagare att ansöka om graviditetspenning, t.ex. krävs det ett dyrt intyg från Arbetsmiljöverket.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2017/18:3456 yrkande 10 ett tillkännagivande om att egenföretagare bör få rätt att utföra vissa arbetsuppgifter som inte kan anstå under föräldraledigheten utan att förlora föräldrapenningen, om detta syftar till att bibehålla verksamheten snarare än att få in pengar.

Utskottets ställningstagande

Graviditetspenning

När det gäller frågan om en generell rätt till graviditetspenning i slutet av graviditeten konstaterar utskottet att det framgår av direktiven till den ovan nämnda Utredningen om en modern föräldraförsäkring att utredningen även har till uppgift att utreda om reglerna för graviditetspenning är tillräckligt anpassade till dagens arbetsliv och om de utgör ett ändamålsenligt skydd för de kvinnor som har en nedsatt arbetsförmåga i slutet av graviditeten. Med hänsyn härtill anser utskottet att det saknas anledning att föregripa utredningsresultatet. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:982 (SD) yrkande 8, 2017/18:1593 (SD) yrkande 2, 2017/18:3626 (KD) yrkande 28 och 2017/18:3836 (KD) yrkande 17.

Föräldrapenning

Föräldraförsäkringen bygger på inkomstbortfallsprincipen, som ligger till grund för beräkningen av förmånerna inom området. Vidare skyddas förälderns SGI under långa perioder av föräldraledigheten. En förälder kan förlänga de skyddade tiderna i försäkringen genom att, givet vissa villkor, förkorta sin arbetstid utan att det sker någon motsvarande sänkning av förmånen. Det är även möjligt att behålla samma föräldrapenning om den försäkrade blir gravid på nytt innan barnet har fyllt ett år och nio månader. Föräldrar har också en lagstadgad rätt att vara lediga för att vårda barn. Därtill kommer att Utredningen om en modern föräldraförsäkring även ska överväga om skyddstiderna för SGI:n samt kvalificeringsvillkoren för föräldrapenningen bör förändras för att öka incitamenten till en jämställd fördelning mellan föräldrarna av såväl föräldraledighet som förvärvsarbete. Utskottet

anser att utredningsresultatet bör avvaktas. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3836 (KD) yrkande 7 och 2017/18:1075 (S). Även motion 2017/18:2870 (C) om kravet på att ett visst antal föräldrapenningdagar måste tas ut i veckan för att få behålla SGI:n avstyrks med det anförda.

Eftersom nämnda utredning även ska analysera behovet av förenklingar av regelverket är utskottet i nuläget inte heller berett att ställa sig bakom förslag om att slopa kravet på att ta ut de första 180 föräldrapenningdagarna på sjukpenningnivå eller att samtliga föräldrapenningdagar ska kunna användas som dubbel dagar. Motion 2017/18:3836 (KD) yrkandena 9 och 11 avstyrks därmed.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna om att det finns ett behov av att se över samhällets stöd till barnfamiljerna. Synen på föräldraskap har förändrats över tid, och familjer kan se olika ut och ha olika behov. Utredningen om en modern föräldraförsäkring har även till uppgift att identifiera problem och undersöka möjligheterna för olika familjekonstellationer att använda föräldraförsäkringen och vid behov föreslå åtgärder. I direktiven pekas bl.a. på att det finns ett behov av att se över reglerna om vem som ska kunna ta del av främst föräldrapenningen. Utskottet anser att utredningsresultatet bör avvaktas och avstyrker motionerna 2017/18:3215 (M) yrkande 11, 2017/18:62 (M) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3262 (M), 2017/18:3789 (C) yrkande 17 i denna del, 2017/18:3578 (L) yrkande 13 och 2017/18:3836 (KD) yrkande 10.

När det gäller frågan om att begränsa föräldrapenning på garantinivå till ett år för den som inte har någon SGI vill utskottet erinra om att föräldraförsäkringen har genomgått stora förändringar. Den 1 januari 2014 infördes bestämmelser om att föräldrapenning efter ett barns fyraårsdag ska begränsas till högst 96 dagar. Den 1 juli 2017 begränsades föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Om barnet blir bosatt här under det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas med högst 200 dagar sammanlagt för föräldrarna, och om barnet blir bosatt här efter det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas med 100 dagar sammanlagt för föräldrarna. Mot bakgrund av att relativt omfattande förändringar redan genomförts i föräldraförsäkringen och med hänsyn till den pågående Utredningen om en modern föräldraförsäkring är utskottet inte berett att föreslå riksdagen att föräldrapenning på grundnivå ska begränsas till ett år. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:3030 (M) och 2017/18:3755 (M) yrkande 2.

När det därefter gäller frågan om att båda föräldrarna borde få rätt att mot ersättning följa med på det första besöket hos mödravårdscentralen har riksdagen redan gjort ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2014/15:SfU3, rskr. 2014/15:48) om att båda föräldrarna bör få utökad möjlighet att följa med till och även få rätt till ersättning vid besök hos mödravårdsvården. Av regeringens skrivelse 2016/17:75 framgår att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en promemoria med ett sådant innehåll.

Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas och avstyrker därmed motionerna 2017/18:982 (SD) yrkande 1 och 2017/18:1593 (SD) yrkande 1.

Ovan har utskottet redogjort för flera av de förbättringar som genomförts och kommer att genomföras för att förstärka barnfamiljernas ekonomi, bl.a. ett höjt underhållsstöd den 1 september 2015, höjd föräldrapenning på grundnivå den 1 januari 2016 och höjt flerbarnstillägg för det tredje barnet den 1 januari 2017. Vidare höjs underhållsstödet från februari 2018 för barn som fyllt 15 år och barnbidraget från mars 2018. Mot bakgrund härav finns det inte skäl att föreslå riksdagen att göra ett tillkännagivande om en förstärkning av föräldrapenningen. Motion 2017/18:982 (SD) yrkande 41 avstyrks därmed.

Begreppet garantidagar slopades 2002 och ersattes med föräldrapenning på grundnivå respektive lägstånivå. Utskottet finner inte anledning att döpa om lägstånivådagar till garantidagar och tillåta att de används under hela föräldraledigheten, varför motion 2017/18:3789 (C) yrkande 18 avstyrks.

Tillfällig föräldrapenning

När det gäller barn i åldrarna 16–21 år som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, och rätten till tillfällig föräldrapenning för åkommor som kan kopplas till barnets funktionsnedsättning konstaterar utskottet att tillfällig föräldrapenning endast kan lämnas om barnets grundsjukdom förvärras eller barnet blir akut sjukt i en annan sjukdom. Däremot är det inte möjligt att få tillfällig föräldrapenning för vård- eller tillsynsbehov som har grundat rätt till vårdbidrag eller assistansersättning. Utskottet anser inte att det finns anledning att föreslå en ändring av denna regel och avstyrker därmed motion 2017/18:1003 (M).

I fråga om att slopa skyldigheten att anmäla vård av sjukt barn första dagen har riksdagen redan gjort ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2014/15:SfU3, rskr. 2014/15:48). Utskottet anförde då bl.a. att ett borttagande av skyldigheten att anmäla första dagen innebär en förenkling som har betydelse såväl för den praktiska hanteringen hos Försäkringskassan som för medborgarna. Av regeringens skrivelse 2016/17:75 framgår att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en promemoria med ett sådant innehåll. Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2017/18:3836 (KD) yrkande 16.

I en av motionerna föreslås att det införs en vab-bonus i föräldraförsäkringen motsvarande den numera avskaffade jämställdhetsbonusen. Som utskottet redovisat ovan visade utvärderingen av jämställdhetsbonusen att den inte hade någon mätbar effekt. Utskottet anser inte att det finns skäl att anta att en bonus för ett jämställt uttag av tillfällig föräldrapenning skulle leda till att männen ökar sitt uttag. År 2016 togs 38 procent av dagarna ut av män. Dessutom har Utredningen om en modern föräldraförsäkring i uppdrag att analysera och föreslå de åtgärder som behövs för att uppnå en jämn fördelning mellan föräldrarna av föräldraledighet, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning liksom att i övrigt lämna förslag om en föräldraförsäkring som är

ändamålsenlig, tydlig och enkel att administrera. I avvaktan på utredningsresultatet är utskottet inte berett att vidta några åtgärder. Motionerna 2017/18:1196 (M) och 2017/18:3789 (C) yrkande 17 i denna del avstyrks därför. Av det skälet är utskottet inte heller berett att ta ställning till om det finns anledning att utöka pappans tio dagar med tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse. Utskottet avstyrker således även motion 2017/18:2864 (C).

Företagare och studenter

Frågan om möjligheterna för studerande och företagare att använda föräldraförsäkringen har flera gånger aktualiserats i utskottet. Utredningen om en modern föräldraförsäkring har i uppdrag att identifiera och analysera hur föräldraförsäkringen behöver moderniseras för att möta nya utmaningar och behov på arbetsmarknaden. Utredningen ska i denna del sätta särskilt fokus på företagares och studerandes villkor och deras möjligheter att använda föräldraförsäkringen. Vidare ska det utredas om reglerna för graviditetspenning är tillräckligt anpassade till dagens arbetsliv och om de utgör ett ändamålsenligt skydd för de kvinnor som har nedsatt arbetsförmåga i slutet av graviditeten. Utredningen ska som nämnts slutredovisa sitt uppdrag den 20 december 2017. Resultatet härav bör enligt utskottet avvaktas.

Vad gäller motion 2017/18:1403 (M) yrkande 2 tolkar utskottet motionen som att den tar sikte på en föräldraledig person som blir sjuk. Om personen i fråga anmält viss karenstid kommer, om han eller hon får sjukpenning i stället för föräldrapenning, karenstid att gälla för sjukpenningen. Utskottet är i detta sammanhang inte berett att föreslå ändrade karenstidsregler.

Mot bakgrund av vad som nu anförts och då regeringen som redan nämnts avser att föreslå förbättrade regler för företagare vid uppbyggnadsskedet avstyrker utskottet motionerna 2017/18:1403 (M) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2512 (M), 2017/18:3776 (C) yrkandena 18 och 19, 2017/18:2439 (C) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2839 (C) yrkande 3 och 2017/18:3456 (V) yrkande 10.

Underhållsstöd och bostadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att utreda ett nytt system för underhållsstöd med en tydligare koppling till den frånvarande föräldrarnas levnadsstandard eller taxerade inkomst. Vidare avslås motionsyrkanden om att ändra reglerna om bostadsbidrag för unga och studenter och om att återbetalningsrutinerna inom bostadsbidraget bör ses över.

Jämför reservation 13 (M), 14 (SD), 15 (C), 16 (L), 17 (M) och 18 (SD).

Gällande ordning

Enligt föräldrabalken ska föräldrarna svara för underhållet för sina barn. En förälder ska i vissa situationer fullgöra sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag till barnet. Detta gäller om föräldern inte har vårdnaden om barnet och inte heller bor varaktigt tillsammans med barnet, eller om föräldern har vårdnaden om barnet gemensamt med den andra föräldern men barnet bor varaktigt tillsammans med endast den andra föräldern. Om den underhållsskyldiga föräldern inte betalar något underhållsbidrag eller betalar ett belopp som är lägre än 1 573 kronor per månad och barn och inte heller på något annat sätt ser till att barnet får motsvarande underhåll kan den förälder som barnet varaktigt bor hos ansöka om underhållsstöd. Underhållsstödet utbetalas med högst 1 573 kronor per barn och månad. Underhållsstöd lämnas inte om den bidragsskyldige under minst sex månader i följd, i rätt ordning, har betalat det fastställda beloppet till Försäkringskassan (18 kap. 20 och 21 §§ SFB). Förlängt underhållsstöd kan betalas ut till barn som har fyllt 18 år och som studerar med rätt till förlängt barnbidrag eller studiehjälp, exempelvis fortfarande går i grund- eller gymnasieskola. Förlängt underhållsstöd utbetalas som längst t.o.m. juni månad det år då barnet fyller 20 år. Underhållsstöd kan även lämnas när ett barn bor växelvis hos båda föräldrarna. Underhållsstöd vid växelvis boende inkomstprövas i förhållande till den förälder som ansöker om stödet och kan beviljas var och en av föräldrarna. Det kan som mest lämnas med hälften av underhållsstödets belopp, 786 kronor per månad, till vardera föräldern.

Riksdagen har nyligen ställt sig bakom regeringens förslag i proposition 2016/17:216 om dels en höjning av underhållsstödet med 150 kronor månad till barn som fyllt 15 år, dels en höjning av förbehållsbeloppet vid beräkning av en bidragsskyldig förälders återbetalningsskyldighet från 100 000 kronor till 120 000 kronor per år. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången fr.o.m. februari 2018 (bet. 2017/18:SfU9, rskr. 2017/18:16).

Den 1 mars 2018 införs efter förslag i regeringens proposition 2017/18:6 ett nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis (bet. 2017/18:6, rskr. 2017/18:46). Samtidigt avskaffas underhållsstödet vid växelvis boende.

Bostadsbidrag kan enligt 96 kap. SFB betalas ut till dels barnfamiljer, dels hushåll utan barn om sökanden fyllt 18 men inte 29 år. Barnfamiljer med hemmavarande barn kan få bidrag till bostadskostnader och ett särskilt bidrag (baserat på antalet barn i familjen). Bostadsbidrag är en inkomstprövad förmån som bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och den bidragsgrundande inkomsten för hushållet. Bostadsbidraget minskas med 20 procent av den del av den bidragsgrundande inkomsten som överstiger en viss inkomstgräns. Bostadsbidrag kan även lämnas i form av umgängesbidrag. Sådant bidrag kan lämnas till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Om underhållsstöd eller bostadsbidrag har lämnats felaktigt eller med för högt belopp ska Försäkringskassan besluta om återkrav av beloppet. Om det finns särskilda skäl för eftergift får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. SFB).

Motionerna

Underhållsstöd

Johan Forssell m.fl. (M) begär i kommittémotion 2017/18:3033 ett tillkännagivande om en utredning som ska ta fram förslag om att avskaffa dagens parallella system med underhållsbidrag och underhållsstöd och ersätta dessa med en modell där fler föräldrar betalar underhåll som motsvarar den egna levnadsstandarden eller taxerade inkomsten. Ett likalydande yrkande finns i kommittémotion 2017/18:3182 yrkande 5 av Jessica Polfjärd m.fl. (M).

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:982 yrkande 44 ett tillkännagivande om att nivån på underhållsstödet bör ökas årligen för att kompensera för inflation.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 10 ett tillkännagivande om en översyn av hur systemet med underhållsstöd kan utformas så att de nödvändiga höjningarna som görs på grund av inflationen inte kommer stötvis med mer än ett års mellanrum, utan kopplas till faktisk inflation och följer prisutvecklingen på årsbasis.

I motion 2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att anpassa samhällets ekonomiska stödinsatser så att de bättre motsvarar föräldrars lagstadgade försörjningsplikt. Enligt motionärerna är föräldrar till barn som studerar som längst underhållsskyldiga tills barnet fyller 21 år, medan flera ekonomiska förmåner utges som längst tills barnet fyller 20 år.

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3776 yrkande 26 ett tillkännagivande om att frågan om underhållsstöd i större utsträckning ska avgöras civilrättsligt.

Jan Björklund m.fl. (L) begär i partimotion 2017/18:3574 yrkande 12 ett tillkännagivande om en översyn av det ekonomiska stödet till föräldrar som lever isär. Fler separerade föräldrar bör betala underhåll motsvarande sin andel av de faktiska kostnaderna.

Bostadsbidrag

Ulf Kristersson m.fl. (M) begär i partimotion 2017/18:3570 yrkande 33 ett tillkännagivande om att se över bostadsbidragens konstruktion för att minska marginaleffekterna för den som erbjuds arbete samt pröva vilka grupper som ska kvalificera sig för bostadsbidrag.

I motion 2017/18:2937 av Gunilla Nordgren (M) begärs ett tillkännagivande om att ändra reglerna för bostadsbidrag för unga under 29 år utan barn. Reglerna bör anpassas till dagens situation och rätt till bostadsbidrag ges även för de som delar på en lägenhet.

Heidi Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:1593 yrkande 8 ett tillkännagivande om att göra en översyn av nuvarande regelverk med bostadsbidrag för familjer med syfte att kunna anpassa återbetalningsskyldigheten efter privatekonomiska förhållanden i de fall där inget fel/fusk begåtts.

I motion 2017/18:1079 av Johan Löfstrand m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att se över åldersgränsen när det gäller bostadsbidrag för unga och studenter. Gränsen går vid 29 år, men i dag är många studenter äldre än så.

I motion 2017/18:1709 av Jan Lindholm (MP) begärs ett tillkännagivande om bostadsbidragets och bostadstilläggets betydelse för att människor ska ha råd att bo. Regeringen bör överväga betydelsen av att rikta ett ökat stöd till bostadskonsumenter som det troligen effektivaste sättet att skapa en stark tro på framtiden hos bostadsinvesteringarna.

Utskottets ställningstagande

Den 1 april 2016 trädde nya bestämmelser i kraft som syftar till att öka drivkrafterna för särlevande föräldrar att reglera underhållsskyldigheten för barn civilrättsligt i stället för att ansöka om underhållsstöd. Reglerna innebär bl.a. att fullt underhållsstöd inte längre ska lämnas om den bidragsskyldiga föräldern under sex månader i följd i rätt ordning till Försäkringskassan har betalat det belopp som har bestämts. Om det finns särskilda skäl ska underhållsstöd ändå lämnas. De nya reglerna syftar till att öka förutsättningarna för civilrättsliga regleringar av barns underhåll. Därigenom ökar förutsättningarna för många barn att få det underhåll som det har rätt till enligt föräldrabalken. Även förslagen i proposition 2016/17:216 om bl.a. ett åldersdifferentierat underhållsstöd syftar till att få föräldrar att komma överens om ett underhåll utanför underhållsstödssystemet. Utskottet ser detta som positivt och ser därför ingen anledning att i nuläget ta ytterligare steg i den riktningen. Eftersom regeringen enligt vad som anges i budgetpropositionen

avser att återkomma med förslag om att höja underhållsstödet för barn som är 11–14 år med 150 kronor per månad och med 350 kronor per månad för barn som är 15 år eller äldre saknas det enligt utskottet skäl att nu föreslå ändringar av underhållsstödets storlek. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3033 (M), 2017/18:3182 (M) yrkande 5, 2017/18:982 (SD) yrkande 44, 2017/18:1593 (SD) yrkande 10, 2017/18:3776 (C) yrkande 26 och 2017/18:3574 (L) yrkande 12. Även motion 2017/18:3631 (SD) avstyrks med det anförda.

Som redan nämnts införs efter förslag i regeringens proposition 2017/18:6 ett nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis fr.o.m. den 1 mars 2018. Samtidigt avskaffas underhållsstödet vid växelvis boende. För att mildra övergången till bostadsbidrag vid växelvis boende kommer underhållsstödet vid växelvis boende att fasas ut under en fyraårsperiod. Vidare höjs inkomstgränserna för prövning av bostadsbidragets storlek för barnfamiljer.

Mot bakgrund av de ändringar som redan genomförts eller kommer att genomföras vad gäller bostadsbidraget är utskottet inte berett att nu föreslå ytterligare förändringar i de regelverk som styr bostadsbidraget. Det gäller även reglerna för återbetalning av bostadsbidrag som betalats ut med för högt belopp och reglerna för eftergift av eventuellt återkrav. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:3570 (M) yrkande 33, 2017/18:2937 (M), 2017/18:1593 (SD) yrkande 8, 2017/18:1079 (S) och 2017/18:1709 (MP).

Utskottet noterar att regeringen avser att göra en översyn av regelverket för underhållsstöd och bostadsbidrag så att dessa moderniseras och i högre grad får en förbättrad fördelningsmässig träffsäkerhet. Regelverket behöver enligt regeringen även bli mer neutralt i förhållande till olika typer av boenden och utformas så att riskzonen för skuldsättning minskar.

Övriga förmåner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att förändra reglerna för vårdbidrag för barn med funktionsnedsättning och att återinföra det kommunala vårdnadsbidraget.

Jämför reservation 19 (SD) och 20 (KD).

Gällande ordning

Vårdbidrag är ett stöd för föräldrar som behöver vårda ett barn med långvarig sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder (22 kap. 3 § SFB). Om vård- och tillsynsbehovet medför rätt till helt vårdbidrag, kan ersättning betalas ut för merkostnader om dessa uppgår till minst 18 procent av prisbasbeloppet. Får föräldern enbart ersättning för merkostnader gäller att

kostnaderna ska uppgå till minst 36 procent av prisbasbeloppet om året (22 kap. 13 och 14 §§ SFB).

Efterlevandestöd kan betalas ut till ett barn som är bosatt i Sverige om den ena eller båda föräldrarna har avlidit (77 kap. 3 och 7 §§ SFB). Barnpensionen baseras på den avlidna förälderns inkomst, medan efterlevandestödet är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension efter att den ena eller båda föräldrarna avlidit. Efterlevandestödet uppgår 40 procent av prisbasbeloppet (17 920 kronor per år för 2018). Förmånen betalas ut tills barnet fyller 18 år. Som längst betalas efterlevandestöd ut t.o.m. juni det år som den unge fyller 20 år, under förutsättning att han eller hon studerar på grundskola, gymnasieskola eller motsvarande skola.

Det kommunala vårdnadsbidraget, som infördes den 1 juli 2008, innebar att en kommun fick lämna vårdnadsbidrag till enskilda under förutsättning att barnet hade fyllt ett men inte tre år, var folkbokförd i kommunen och inte hade en plats i förskola på heltid. Möjligheten för kommuner att bevilja nya vårdnadsbidrag upphörde att gälla den 1 februari 2016.

Motionerna

I motion 2017/18:388 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att återinföra och utveckla vårdnadsbidraget.

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:982 yrkande 15 ett tillkännagivande om att höja ersättningen i vårdnadsbidraget från 3 000 till 6 000 kronor och göra det obligatoriskt för samtliga kommuner att införa möjligheten.

Andreas Carlson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3836 yrkande 48 ett tillkännagivande om vårdbidrag. Motionärerna anser att reglerna bör ändras så att de tar ökad hänsyn till att barnet kan bo eller vistas i mer än ett hushåll.

I motion 2017/18:1909 av Johanna Haraldsson (S) begärs ett tillkännagivande om att reglerna kring vårdbidrag för merkostnader bör ses över i syfte att fler än en förälder ska kunna få sådant stöd.

I motion 2017/18:1414 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om efterlevandestöd till barn som mist en förälder. Enligt motionären bör det utredas om de pengar som för barnets räkning betalas ut till den kvarvarande föräldern används i barnets intresse.

Utskottets ställningstagande

Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram ett förändrat stöd för barn med funktionsnedsättning. Under 2015 lämnades förslag på ett mer sammanhållet och ändamålsenligt system för ersättning för merkostnader för både barn och vuxna med funktionsnedsättning i departementspromemorian Reformerade stöd till barn och vuxna med funktionsnedsättning (Ds 2015:58). Regeringen har nyligen i en lagrådsremiss om en modernisering av vårdbidrag och handikappersättning föreslagit att dessa förmåner ska avskaffas och

ersättas med två nya förmåner: ett omvårdnadsbidrag till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning och en renodlad merkostnadsersättning för både vuxna och barn. Till omvårdnadsbidraget knyts en helt ny rätt för föräldrarna att gå ned i arbetstid med upp till 25 procent per förälder. Mot bakgrund av vad som nu anförts saknas det enligt utskottet skäl för riksdagen att vidta några åtgärder. Motionerna 2017/18:3836 (KD) yrkande 48 och 2017/18:1909 (S) avstyrks därmed.

I samband med att det kommunala vårdnadsbidraget avskaffades anförde utskottet att detta var en åtgärd som bidrog till ekonomisk självständighet och till en mer jämställd fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Ett avskaffande av vårdnadsbidraget ansågs också kunna mildra inlåsnings-effekter och, tillsammans med andra åtgärder, påskynda etableringen av ny-anlända. Det saknas skäl för utskottet att nu inta en annan ståndpunkt i denna fråga. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom yrkanden om att återinföra vårdnadsbidraget eller om att ändra bidragsnivån. Motionerna 2017/18:388 (M) och 2017/18:982 (SD) yrkande 15 avstyrks med det anförda.

Vidare ser utskottet inte något skäl att föreslå ett tillkännagivande om att utreda frågan om hanteringen av utbetalningar av efterlevandestöd. Motion 2017/18:1414 (S) avstyrks därmed.

Reservationer

1. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:537 av Patrick Reslow (-),

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 13,

2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 1 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6,

bifaller delvis motionerna

2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M),

2017/18:3789 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 16 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 5 och

avslår motionerna

2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S),

2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S),

2017/18:1907 av Hanna Westerén (S) och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

De enskilda föräldrarna ska själva få möjlighet att forma den tillvaro som passar dem bäst. Därför bör föräldraförsäkringen avkvoterats och i stället delas upp helt efter föräldrarnas önskan. En viktig aspekt är att inte alla föräldrar har möjlighet att utnyttja de dagar som inte kan överlåtas till den andra föräldern. Det gäller t.ex. egenföretagare och studerande. Resultatet i de fallen blir att barnet får kortare tid med sina föräldrar.

Vidare bör fler utrikes födda, lågutbildade, arbetslösa och förlossningsrädda ges möjlighet att genomgå föräldrautbildning.

2. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3789 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 16,

bifaller delvis motionerna

2017/18:537 av Patrick Reslow (-),

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 13,

2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkande 1,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3,

2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M),

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 1 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 5 och 6 samt

avslår motionerna

2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S),

2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2,

2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:1907 av Hanna Westerén (S) och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

En översyn bör göras av föräldraförsäkringen utifrån hur regelverket kan bli mer flexibelt och passa föräldrarna bättre. Föräldraförsäkringen bör vara enkel, modern och flexibel och ge alla föräldrar möjlighet att kombinera arbete med föräldraskap. Föräldrarna ska ha frihet att själva bestämma hur de ska fördela föräldradagarna.

3. Allmänt om familjepolitik och föräldraförsäkring, punkt 2 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:537 av Patrick Reslow (-),
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 13,
2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkande 1,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 1 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 1–6,
bifaller delvis motionerna
2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2,
2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M)
och
2017/18:3789 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 16 och
avslår motionerna
2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S),
2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S),
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2017/18:1907 av Hanna Westerén (S).

Ställningstagande

Familjens betydelse för barnen och samhället måste betonas. Lagar och bestämmelser på familjepolitikens område måste utgå från barnens behov och rätt till båda sina föräldrar. Alla beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer. Politiken måste möjliggöra för föräldrarna att få mer tid med barnen. Föräldrarna vet bäst vad som passar den egna familjen och det egna barnet. De bör därför få ökad makt över hur föräldrapenningdagarna fördelas. Kvoteringen i föräldraförsäkringen bör avskaffas.

4. Graviditetspenning, punkt 4 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 och
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 2 och
bifaller delvis motionerna
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 28 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Fler kvinnor än i dag bör få möjlighet att trappa ned eller helt sluta arbeta under de sista veckorna av graviditeten. I dag nekas många avlastning trots fysiskt påfrestande arbetsuppgifter. Behovsprövningen bör därför ses över. Målsättningen är att alla som behöver det ska kunna gå ned i arbetstid eller helt sluta arbeta under graviditetens slutskede.

5. Graviditetspenning, punkt 4 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 28 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17 och
bifaller delvis motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 och
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att stärka tryggheten för kvinnor i slutet av graviditeten bör en generell graviditetspeng införas. Förmånen bör utformas på ett sätt som liknar tillfällig föräldrapenning, och antalet dagar med ersättning bör uppgå till 20–23 beroende på månadens längd. Rätten till graviditetspenning under 60 dagar före beräknad födsel ska kvarstå oförändrad.

6. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (M)

av Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),
2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11 och
2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och
avslår motionerna
2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41,
2017/18:1003 av Lars Beckman (M),
2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),
2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),
2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),
2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M),
2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9–11 och 16.

Ställningstagande

Föräldraförsäkringen är inte fullt ut anpassad till dagens verklighet där familjer kan se väldigt olika ut. Regeringen bör se över möjligheten att modernisera föräldraförsäkringen så att fler personer kan ta del av den. En sådan översyn skulle kunna underlätta för alla olika familjekonstellationer som uppstår till följd av separation. För att stärka arbetslinjen för de som ännu inte kommit in på arbetsmarknaden bör föräldrapenning på grundnivå begränsas till 365 dagar. De som lever på bidrag bör däremot få rätt till utökad förskola.

7. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41 samt

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1003 av Lars Beckman (M),

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),
2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),
2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11,
2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M),
2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13,
2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9–11 och 16.

Ställningstagande

För att stärka ekonomin för barnfamiljer och minska den ekonomiska oron inför beslutet att bilda familj bör föräldrapenningen förstärkas. Vidare bör de båda blivande föräldrarna beviljas ledighet med ersättning för det första besöket hos mödravården. Med dagens regelverk finns en risk att papporna tvingas välja bort att delta vid detta tillfälle på grund av förlorad arbetsinkomst.

8. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 17 och 18,
bifaller delvis motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M),

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 10 och
avslår motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 2,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41,

2017/18:1003 av Lars Beckman (M),

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9, 11 och 16.

Ställningstagande

Regeringen bör se över möjligheten att ändra föräldraförsäkringen så att dagar kan nyttjas av eller överlätas till ytterligare två närstående personer. En sådan modernisering av försäkringen skulle leda till att kvinnor inte förväntas ta största delen av vab-dagarna, vilket de gör i dag. För att föräldrar i högre utsträckning ska ta ett gemensamt ansvar för vab-dagarna bör möjligheterna att införa en vab-bonus liknande den jämställdhetsbonus som tidigare fanns inom föräldrapenningen ses över. Vidare bör regeringen se över möjligheterna att döpa om lägstnivådaggar till garantidagar och tillåta att de används under hela föräldraledigheten. En sådan möjlighet att blanda SGI-dagar och garantidagar skulle vara fördelaktigt för familjer, och det skulle främja jämställdheten.

9. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (L)

av Emma Carlsson Löfdahl (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13,

bifaller delvis motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M),

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 17 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 10 och

avslår motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 2,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41,

2017/18:1003 av Lars Beckman (M),

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 18 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9, 11 och 16.

Ställningstagande

Föräldraförsäkringen är inte fullt ut anpassad till att barn och föräldrar inte alltid lever i traditionella kärnfamiljer. En förälder kan, bortsett från de reserverade dagarna, överlåta sina föräldrapenningdagar till sin make eller maka. Denna möjlighet gäller bara för gifta par och inte för sambor, om de inte tidigare varit gifta med varandra eller har eller har haft barn ihop. Rätten att överlåta icke reserverade dagar till en tredje person bör förbättras så att även en sambo ska kunna ta ut föräldrapenningdagar. Detta skulle underlätta för många regnbågsfamiljer.

10. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 5 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 7, 9–11 och 16,
bifaller delvis motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M),

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 17 och

avslår motionerna

2017/18:62 av Sofia Fölster (M) yrkande 2,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 41,

2017/18:1003 av Lars Beckman (M),

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S),

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C),

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M),

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 18.

Ställningstagande

Flexibiliteten bör öka, och regelverket bör göra det enklare för föräldrarna att vara hemma med sina barn under de tre första åren på det sätt som bäst passar den enskilda familjen. Den sjukpenning- och föräldrapenninggrundande inkomsten för föräldralediga bör kunna behållas på samma nivå i tre år. Nuvarande SGI-skydd leder till att många föräldrar tar ut alla dagar så fort som möjligt även om de hellre vill ta ut dagarna i en lägre takt och därmed förlänga tiden hemma med barnet. Detta missgynnar inte minst pappor, som ofta tar ut föräldrapenning när barnet är lite äldre.

För att ytterligare öka flexibiliteten i föräldraförsäkringen bör kravet på att de första 180 föräldrapenningdagarna tas ut på sjukpenningnivå slopas. En möjlighet bör vidare införas att använda ett valfritt antal av föräldrapenningdagarna som dubbeldagar. Detta ökar möjligheterna för varje familj att utifrån sina egna förutsättningar skapa en god vardag för sina barn.

Vidare bör möjligheten att överlåta föräldrapenningdagar utvidgas så att fler närstående personer än i dag omfattas. Detta skulle öka flexibiliteten för olika familjekonstellationer som samkönade eller ombildade familjer. Det skulle också göra det möjligt att överlåta dagar till närstående personer som inte lever i samma hushåll, t.ex. mor- och farföräldrar och vuxna syskon.

Dagens regler för anmälan om tillfällig föräldrapenning är onödigt krångliga. Reglerna bör förenklas så att det inte krävs att både en anmälan och en begäran om tillfällig föräldrapenning görs. Det finns inget skäl att behålla kravet på att en anmälan ska göras, varför kravet bör slopas.

11. Företagare och studenter, punkt 6 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:2439 av Annika Qarllsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 18 och 19,
bifaller delvis motion
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motionerna
2017/18:1403 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lisbeth Sundén Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2512 av Amir Adan (M) och

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Föräldraförsäkringen behöver ses över så att den blir mer flexibel och bättre passar föräldrar som driver egna företag. En småföretagare som inte arbetar under föräldraledigheten måste ändå finnas till hands för vissa begränsade administrativa arbetsuppgifter. Det bör därför vara möjligt för egenföretagare att bedriva viss begränsad verksamhet i eget företag med bibehållen föräldrapenning.

12. Företagare och studenter, punkt 6 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

bifaller delvis motionerna

2017/18:2439 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 18 och 19 samt avslår motionerna

2017/18:1403 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lisbeth Sundén Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2512 av Amir Adan (M) och

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Personer som driver eget företag med F-skattsedel ska ha samma rätt till det sociala trygghetsnätet som anställda. Det finns således ingen anledning att människor som driver eget företag ska ha en sämre försäkring än andra. Om syftet är att behålla verksamheten bör det därför vara möjligt för egenföretagare att bedriva viss begränsad verksamhet i det egna företaget utan att föräldrapenningen påverkas. Det bör gälla begränsade arbetsuppgifter som inte kan anstå under föräldraledigheten.

13. Underhållsstöd, punkt 7 (M)

av Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M) och
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 5,
bifaller delvis motionerna
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 26 och
avslår motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10 och
2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD).

Ställningstagande

Det finns ett tydligt behov av en reform som innebär att människor tar ett tydligare ekonomiskt ansvar för sina barn. Flera förändringar har genomförts men de löser inte det grundläggande problemet med en frånvarande förälder som inte tar sitt ekonomiska ansvar fullt ut. Två olika modeller skapar dessutom ekonomiska incitament för föräldrar att välja det ena eller det andra. De nuvarande reglerna riskerar att verka konflikt drivande. Underhållsstödet bör därför ersättas med en modell som innebär att fler föräldrar betalar underhåll som motsvarar den egna levnadsstandarden eller den taxerade inkomsten. En utredning bör tillsättas med uppdrag att se över den nuvarande konstruktionen med underhållsbidrag och underhållsstöd.

14. Underhållsstöd, punkt 7 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44 och

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna
2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M),
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 5,
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12,
2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 26.

Ställningstagande

Underhållsstödssystemet bör ses över för att höjningar på grund av inflationen inte ska komma stötvis med flera års mellanrum. Underhållsstödet bör i stället kopplas till faktisk inflation och följa prisutvecklingen på årsbasis.

15. Underhållsstöd, punkt 7 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 26,
bifaller delvis motionerna
2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M),
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 5 och
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och
avslår motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10 och
2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD).

Ställningstagande

Underhållsstödet, med dess ofta låga nivåer, betalas ut om föräldrarna inte har avtalat om underhållsbidrag eller om den ena föräldern inte har möjlighet att betala tillräckligt med underhåll. När frågan om underhåll i stället avgörs civilrättsligt blir utgången ofta till fördel för den förälder som tar huvudansvaret för barnet eller barnen. Av detta skäl behövs en översyn av reglerna för underhållsstöd och underhållsbidrag.

16. Underhållsstöd, punkt 7 (L)

av Emma Carlsson Löfdahl (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12,
bifaller delvis motionerna
2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M),
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 5 och
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 26 och
avslår motionerna
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10 och
2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD).

Ställningstagande

Den sammantagna faktiska kostnaden för ett barns försörjning kan ofta vara mycket högre än det statliga underhållsstödet. Det är ett problem att många separerade föräldrar inte bidrar med sin andel av den egentliga kostnaden för barnets försörjning, även om de har råd. Systemet bör reformeras så att fler separerade föräldrar betalar underhåll motsvarande sin andel av de faktiska kostnaderna. Det betyder att många separerade föräldrar kommer att betala högre underhåll för sina barn jämfört med i dag. Det ökar rättvisan och har dessutom positiva effekter på jämställdheten.

17. Bostadsbidrag, punkt 8 (M)

av Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3570 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33 och
avslår motionerna
2017/18:1079 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 8,
2017/18:1709 av Jan Lindholm (MP) och
2017/18:2937 av Gunilla Nordgren (M).

Ställningstagande

De senaste åren har såväl bostadsbrist som antalet resurssvaga hushåll på bostadsmarknaden ökat. Brist på bostäder spiller över på i stort sett samtliga samhällsområden. Inte minst gäller detta arbetsmarknaden där bostadsbristen försvårar för människor att flytta till orter där arbetstillfällena finns. Bostadsbidragets konstruktion behöver därför ses över för att minska margineffekterna för den som erbjuds ett arbete. I samband därmed bör det prövas vilka grupper som ska kvalificera sig för bostadsbidrag.

18. Bostadsbidrag, punkt 8 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2017/18:1079 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:1709 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:2937 av Gunilla Nordgren (M) och

2017/18:3570 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 33.

Ställningstagande

Bostadsbidraget är ett av de viktigaste instrumenten som finns för att komma till rätta med fattigdom eftersom bidraget riktas särskilt till dem som har det svårast. Trots korrekta uppgifter vid ansökningstillfället kan återbetalningsskyldighet aktualiseras om inkomsten ändras efter hand. Detta kan i vissa fall leda till återbetalning trots att privatekonomin redan är ansträngd. Reglerna för återbetalning av bostadsbidrag bör ses över eftersom familjer med ansträngd privatekonomi inte alltid har möjlighet att återbetala det belopp som ålagts dem. Detta ska gälla i de fall där det inte har begåtts några fel eller fuskats.

19. Övriga förmåner, punkt 9 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 15,
bifaller delvis motion
2017/18:388 av Jan Ericson (M) och
avslår motionerna
2017/18:1414 av Catharina Bråkenhielm (S),
2017/18:1909 av Johanna Haraldsson (S) och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 48.

Ställningstagande

Anledningen till att det bara var en bråkdel av småbarnsfamiljerna som nyttjade det kommunala vårdnadsbidraget är att ersättningen var låg och att det bara erbjöds i vissa kommuner. Vårdnadsbidraget bör därför återinföras, och det bör bli obligatoriskt för landets kommuner att erbjuda det som alternativ till barnomsorg. Ersättningen i vårdnadsbidraget bör också höjas från 3 000 kronor till 6 000 kronor.

20. Övriga förmåner, punkt 9 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 48 och
avslår motionerna
2017/18:388 av Jan Ericson (M),
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 15,
2017/18:1414 av Catharina Bråkenhielm (S) och
2017/18:1909 av Johanna Haraldsson (S).

Ställningstagande

I dag kan endast en förälder beviljas vårdbidrag, oavsett om barnet bor helt eller växelvis i hushållet. I de fall föräldrarna har skilda hushåll och det finns ett tillsyns- och vårdbehov eller merkostnader för barnet i respektive hushåll bör emellertid båda föräldrarna ha rätt till vårdbidrag. Vårdbidragets närmare utformning när det gäller nivåer och villkor bör därför utredas.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (M)

Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M) anför:

Riksdagen beslutade den 22 november 2017 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018 (mot. 2017/18:3681) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 12. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2017/18:3755.

Vår uppfattning är att flerbarnstillägget endast ska lämnas till svenska medborgare eller till den som har förvärvsarbete. Vidare anser vi att rätten till efterlevandestöd ska avskaffas för unga som bor i HVB-hem, familjehem och stödboenden. Vi anser också att ersättningsmodellen vid förlängd skolgång bör reformeras så att dessa ungdomar i stället omfattas av det vanliga studiestödssystemet, vilket ger minskade utgifter.

Sammantaget anvisar vi 283 500 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2018.

2. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (SD)

Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD) anför:

I motionen Budgetpropositionen för 2018 (mot. 2017/18:2487) presenteras Sverigedemokraternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden och beräkning av statens inkomster. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och då riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag deltar vi inte i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer

och barn. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Sverigedemokraterna föreslår i motion 2017/18:3612.

I familjepolitiken vill Sverigedemokraterna värna och prioritera de mest utsatta barnfamiljerna, bl.a. för att motverka barnfattigdom. Därmed väljer vi att höja bostadsbidraget för att stärka ekonomin för barnfamiljer med låg inkomst framför regeringens förslag om att höja barnbidraget och det förlängda barnbidraget. Däremot föreslår vi att taket i föräldrapenningen höjs samtidigt som vi anser att den svenska välfärden i första hand ska reserveras för svenska medborgare. Detta påverkar föräldraförsäkringen, underhållsstödet och pensionsrätten för barnår. Vidare anser vi att nyanlända minderåriga inte ska få rätt till efterlevandestöd. Eftersom den orättvisa skillnaden i merkostnadsbidraget bör tas bort föreslår vi att gränsen för funktionshindrade barns merkostnadsbidrag ska gå vid 18 procent av prisbasbeloppet, oavsett om barnet bara behöver vård eller både vård och hjälpmedel. Detta ökar utgifterna, men dessa minskar i gengäld då färre nyanlända barn och ungdomar beräknas stanna i landet som en följd av vårt förslag om att den svenska välfärden ska reserveras för svenska medborgare.

Sammantaget anvisar vi 3 220 687 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2018 och avvisar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

3. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (C)

Solveig Zander (C) anför:

I motionen Nytt ledarskap för Sverige (mot. 2017/18:3716) presenteras Centerpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden och beräkning av statens inkomster. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och då riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag deltar vi inte i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet föreslår i motion 2017/18:3713.

Vi anser att en tidigare anslagshöjning som gällde höjt flerbarnstillägg ska återställas liksom den tidigare anslagshöjningen i budgetpropositionen 2016 som gällde grundnivån i föräldrapenningen. Däremot bör av jämställdhetsskäl jämställdhetsbonusen återinföras. Vi avvisar förslaget om höjt underhållsstöd och anser också att tidigare anslagshöjningar från budgetpropositionen 2017 som gällde höjt underhållsstöd och höjd inkomstgräns för bostadsbidrag till barnfamiljer ska återställas. Samtidigt ökar utgifterna till följd av vårt förslag om en tidsgräns i aktivitetsstödet.

Sammantaget anvisar vi 1 303 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2018.

4. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L) anför:

I motionen En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas budgetmotion för 2018 (mot. 2017/18:3752) presenteras Liberalernas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och då riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag deltar vi inte i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Liberalerna föreslår i motion 2017/18:3808.

Vi föreslår att flerbarnstillägget ska återställas till 2016 års nivå och att unga som har förlängd skolgång ska överföras till studiemedelssystemet, vilket ger minskade utgifter. Även grundnivån i föräldrapenningen anser vi ska återställas till nivån före 2016. I stället bör jämställdhetsbonusen återinföras och tillfällig föräldrapenning kunna ges i fler situationer än i dag. Den som behöver utökade kontakter med förskola, skola eller socialtjänst på grund av t.ex. funktionsnedsättning eller psykiska eller sociala problem hos barnet bör kunna få tillfällig föräldrapenning. Vi anser också att barn som bor i t.ex. HVB-hem inte ska kunna få efterlevandestöd. Däremot vill vi höja barnstillägget i bostadsbidraget med 100 kronor per barn och månad samt återställa inkomstgränsen i bostadsbidraget till 2016 års nivå.

Sammantaget anvisar vi 473 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2018.

5. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 1 (KD)

Aron Modig (KD) anför:

I motionen Valfärdsloftet–Budget för vård, omsorg och trygghet (mot. 2017/18:3798) presenteras Kristdemokraternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och då riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag deltar vi inte i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Kristdemokraterna föreslår i motion 2017/18:3836.

Den begränsning av rätten till föräldrapenning för föräldrar som bosätter sig i Sverige med barn som är två år eller äldre anser vi är rimlig. Däremot

motsätter vi oss att antalet föräldrapenningdagar ska begränsas för barn som är yngre än två år. Vidare avvisar vi förslaget om höjt underhållsstöd och anser i stället att adoptionsbidraget ska höjas från 75 000 kronor till 90 000 kronor per adoption. Ett annat angeläget förslag är att pensionsrätten för barnår bör utökas från fyra till fem år och att jämförelseinkomsten under barnrättsåren bör höjas från 75 till 85 procent. Vidare bör det särskilda bidraget inom bostadsbidraget för hemmavarande barn höjas med 350 kronor per månad för ett barn, 425 kronor för två barn och 600 kronor för tre barn.

Sammantaget anvisar vi 2 757 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2018.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.7.1).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:62 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att möjliggöra för föräldrar att överlåta en del av föräldrapenningen till tredje part och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för vårdnadshavare som är ensamstående att dela sina dagar med ytterligare en närstående person och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:78 av Sara-Lena Bjälkö (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en inkomstprövning av barnbidraget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:388 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att återinföra och utveckla vårdnadsbidraget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:537 av Patrick Reslow (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa de reserverade dagarna i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:799 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att följa frågan och återkomma med en tidsplan när så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att båda de blivande föräldrarna ska ges ledigt mot ersättning vid besök hos mödravården och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av behovsprövningens utformning för graviditetspeng och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att helt avkvotera föräldraförsäkringen och återge makten till familjerna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja ersättningen i vårdnadsbidraget från dagens 3 000 till 6 000 kronor samt göra det obligatoriskt för samtliga kommuner att införa möjligheten och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka föräldrapenningen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bostadsbidraget för barnfamiljer samt se över återbetalningsrutinerna i vissa fall och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort den orättvisa skillnaden i merkostnadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nivån på underhållsstödet bör ökas årligen för att kompensera för inflation och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1003 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över regelverket gällande tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1043 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra namnet på bidraget till gymnasiesärskolans elever från förlängt barnbidrag till särskilt studiestöd, som lämpar sig för gymnasiesärskolans ungdomar, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1066 av Julia Kronlid (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa all kvotering inom föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i frågor som rör föräldraförsäkring sätta barnets välmående och familjens valfrihet i främsta rummet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1075 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över konsekvenserna av snabbhetspremien i föräldraförsäkringen och verka för att den förändras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1079 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över åldersgränsen när det gäller bostadsbidrag för unga och studenter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1089 av Yasmine Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nollvision och en översyn av den ekonomiska familjepolitiken med syfte att bekämpa barnfattigdomen i Sverige tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1196 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en mer flexibel föräldraförsäkring och en möjlighet till parallell utbetalning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1403 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lisbeth Sundén Andersson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vab-ersättning kan bli mer flexibel för företagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för företagare oaktat ålder och bolagsform att få föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1414 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om efterlevandestöd till barn som mist en förälder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även fadern ska ges formell rätt till ledighet mot ersättning för att följa med på det första besöket på mödravårdscentralen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevilja fler kvinnor graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avkivota föräldraledighet i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet så att fler utrikes födda, lågutbildade personer, arbetslösa samt förlossningsrädda föräldrar nås av föräldrautbildningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av nuvarande regelverk med bostadsbidrag för familjer med syfte att kunna anpassa återbetalningsskyldigheten efter privatekonomiska förhållanden i de fall där inget fel eller fusk begåtts och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka miniminivån för merkostnader som krävs för att beviljas ekonomiskt stöd så att samma regler gäller oavsett om barn behöver hjälpmedel eller även är i behov av vård, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur systemet med underhållsstöd kan utformas så att de nödvändiga höjningarna som görs på grund av inflationen inte kommer stötvis med mer än ett års mellanrum, utan kopplas till faktisk inflation och följer prisutvecklingen på årsbasis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1709 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bostadsbidragets och bostadstilläggets betydelse för att människor ska ha råd att bo, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter till tillfällig föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1907 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en individualiserad föräldraförsäkring som delas lika mellan föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1909 av Johanna Haraldsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna kring vårdbidrag för merkostnader bör ses över i syfte att fler än en förälder ska kunna få sådant stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2439 av Annika Qarlssoon och Fredrik Christensson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna att införa en flexibblare föräldraförsäkring som bättre passar föräldrar som driver eget företag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att bedriva viss begränsad verksamhet i eget företag med bibehållen föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2512 av Amir Adan (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att få föräldrapenning när man deltar i bundna heltidsstudier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för graviditetspenningens fastställande för företagare bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2864 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom det befintliga systemet för föräldrapenningen utöka den tillfälliga föräldrapenningen från 10 till 30 dagar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2870 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ändra föräldrapenningens regler för att ge föräldrar samma möjligheter att spendera tid med sitt barn utan att riskera sin ekonomiska trygghet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2937 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att ändra i reglerna för bostadsbidrag för unga under 29 år utan barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3030 av Johan Forssell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrapenning bör begränsas till ett år för den utan sjukpenninggrundande inkomst och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3033 av Johan Forssell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ska ta fram förslag på att avskaffa dagens parallella system med underhållsbidrag och underhållsstöd och ersätta dessa med en modell som innebär att fler föräldrar betalar underhåll som motsvarar den egna levnadsstandarden eller taxerade inkomsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3084 av Isabella Hökmark och Lisbeth Sundén Andersson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort de kvoterade föräldradagarna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa rätten till efterlevandestöd för barn och ungdomar i HVB- och familjehem samt stödboenden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förändring av underhållsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en moderniserad föräldraförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3262 av Erik Bengtzboe och Jesper Skalberg Karlsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en reform som innebär att fler än två föräldrar tillåts ta del av föräldrapenningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att egenföretagare bör få rätt att utföra vissa arbetsuppgifter som inte kan anstå under föräldraledigheten utan att förlora föräldrapenningen, om detta syftar till att bibehålla verksamheten snarare än att få in pengar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3570 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bostadsbidragens konstruktion för att minska marginaleffekterna för den som erbjuds arbete samt pröva vilka grupper som ska kvalificera sig för bostadsbidrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av det ekonomiska stödet till föräldrar som lever isär och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3612 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1.
2. Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kvotering i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet barnrättsår inom pensionssystemet från fyra till fem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren inom pensionssystemet

höjs från 75 procent till 85 procent och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3631 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa samhällets ekonomiska stödsatser så att de bättre motsvarar föräldrars lagstadgade försörjningsplikt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3633 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppjusteringar av reglerna för och en höjning av bostadsbidraget och bostadstillägget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bostadsbidraget för hemmavarande barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3713 av Solveig Zander m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja den barnrelaterade delen i bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3755 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrapenning på grundnivå, dvs. för den som inte har arbetsinkomst, begränsas till 365 dagar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningsmodellen vid förlängd skolgång reformeras och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en föräldraförsäkring som tar i beaktande hur regelverket kan bli mer flexibelt och bättre passa föräldrar som driver egna företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det ska vara möjligt att bedriva viss begränsad verksamhet i eget företag med bibehållen föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frågan om underhållsstöd i större utsträckning ska avgöras civilrättsligt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av föräldraförsäkringen utifrån hur regelverket kan bli mer flexibelt och bättre passa föräldrar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att föräldraförsäkringen öppnas upp för ytterligare två närstående samt att införa en vab-bonus och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att lägstanivådagarna döps om till garantidagar och får fördelas över hela föräldraledigheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3808 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om familjens betydelse för barnen och samhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrarna är de viktigaste personerna i barnets liv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiken ska möjliggöra för föräldrar att få mer tid för barnen och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer flexibel föräldraförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa tvångskvoteringen i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den sjukpenning- och föräldrapenninggrundande inkomsten för föräldralediga bör skyddas i tre år och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa kravet på att de första 180 föräldrapenningdagarna tas ut på sjukpenninggrundande nivå och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa rätt för vårdnadshavare att överlåta föräldrapenningdagar till närstående och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga föräldrapenningdagar ska kunna användas som s.k. dubbeldagar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år samt att höja jämförelseinkomsten i pensionsrätt för barnår och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa förfarandet med anmälan vid tillfällig föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om en generell graviditetspeng under den sista månaden i graviditeten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet föräldrapenningdagar för nyanlända med barn yngre än två år inte ska begränsas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt adoptionsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårdbidrag och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år och höja jämförelseinkomsten i pensionsrätt för barnår samt tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3891 av Paula Bieler m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomisk jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	L	KD
1:1 Barnbidrag	31 607 039	-186 700	-3 968 296	-375 000	-60 000	
1:2 Föräldraförsäkring	42 958 598		-186 000	+69 000	+317 000	+80 000
1:3 Underhållsstöd	2 861 850		-22 000	-982 000		-385 000
1:4 Adoptionsbidrag	23 284					+12 000
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	977 800	-200 000	-10 000		-54 000	
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	4 264 510		-8 000			
1:7 Pensionsrätt för barnår	7 366 900		-63 000			+2 400 000
1:8 Bostadsbidrag	4 526 437	+103 200	+1 036 609	-15 000	+270 000	+650 000
Summa för utgiftsområdet	94 586 418	-283 500	-3 220 687	-1 303 000	+473 000	+2 757 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom
utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och
barn*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Barnbidrag	±0	31 607 039
1:2 Föräldraförsäkring	±0	42 958 598
1:3 Underhållsstöd	±0	2 861 850
1:4 Adoptionsbidrag	±0	23 284
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	±0	977 800
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	±0	4 264 510
1:7 Pensionsrätt för barnår	±0	7 366 900
1:8 Bostadsbidrag	±0	4 526 437
Summa för utgiftsområdet	±0	94 586 418

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 3 och 5 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

3 §

Allmänt barnbidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden för varje barn från och med månaden efter barnets födelse.

Allmänt barnbidrag lämnas med 1 250 kronor i månaden för varje barn från och med månaden efter barnets födelse.

5 §¹

Förlängt barnbidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden från och med kvartalet efter den tid som anges i 4 § för ett barn som går i

Förlängt barnbidrag lämnas med 1 250 kronor i månaden från och med kvartalet efter den tid som anges i 4 § för ett barn som går i

1. grundskolan, sameskolan, eller internationell skola på grundskolenivå, eller

2. grundsärskolan, gymnasiesärskolan eller specialskolan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2011:1091.